ZÁMER

na vykonanie činnosti v zmysle
zákona NR SR č. 24/2006 Z.z.
o posudzovaní vplyvov na životné prostredie

Protipovodňová ochrana na vodnom toku v k.ú. obce Terchová

Obsah

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI 4

1.1 NÁZOV 4
1.2 IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO 4
1.3 SÍDLO ZARIADENIA 4
1.4 OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA NAVRHOVATEĽA 4

2 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ZÁMERE 4

2.1 NÁZOV 4
2.2 ÚČEL 5
2.3 CHARAKTER NAVRHOVANEJ ČINNOSTI 5
2.4 UMIESTNENIE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI 5
2.5 PREHĽADNÁ SITUÁCIA UMIESTNENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI 7
2.6 TERMÍN ZAČATIA PREVÁDZKY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI 7
2.7 STRUČNÝ POPIS TECHNICKÉHO RIEŠENIA 7
2.8 ZDÔVODNENIE POTREBY ČINNOSTI V DANEJ LOKALITE - JEJ POZITÍVA A NEGATÍVA 12
2.9 DOTKNUTÁ OBEC 12
2.10 DOTKNUTÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ 12
2.11 NÁZOV DOTKNUTÉHO ORGÁNU 13
2.12 POVOĽUJÚCI ORGÁN 13
2.13 REZORTNÝ ORGÁN 13
2.14 DRUH POŽADOVANÉHO POVOLENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV 13
2.15 VYJADRENIE O VPLYVOCH ZÁMERU PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE 13

3 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA ... 14

3.1 CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA 15
3.1.1 Geologický vývoj a geologická stavba 15
3.1.2 Geomorfológia a reliéf 16
3.1.3 Klimatické pomery 17
3.1.4 Hydrologické pomery 18
3.1.5 Pôdne pomery 18
3.1.6 Rastlinstvo 19
3.1.7 Živočíšstvo 21
3.1.8 Územný systém ekologickej stability 22
3.1.9 Ochrana prírody 22
3.2 KRAJINA, KRAJINNÝ OBRAZ, STABILITA, OCHRANA, SCENÉRIA 25
3.3 OBYVATEĽSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKTÚRA, KULTÚRNOHISTORICKÉ HODNOTY 26
3.3.1 Infraštruktúra 26
3.3.1.1 Dopravná infraštruktúra 26
3.3.1.2 Technická infraštruktúra 27
3.3.1.3 Sociálna infraštruktúra 27
3.3.2 Obyvateľstvo 28
3.3.2.1 Demografický vývoj 28
3.4 SÚČASNÝ STAV KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA 32
3.4.1 Ovzdušie 32
3.4.2 Povrchové a podzemné vody 32
3.4.3 Kontaminácia pôd 33
3.4.4 Zdravotný stav obyvateľstva 33
3.5 SYNTÉZA HODNOTENIA SÚČASNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH PROBLÉMOV POSUDZOVANEJ LOKALITY. 34
3.6 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A MOŽNOSTIACH OPATRENÍ NA ICH ZMIERNENIE 35
3.6.1 Požiadavky na vstupy 35

3.6.1.1 Záber pôdy ... 36
3.6.1.2 Chránené územia, chránené stromy a pamiatky ... 36
3.6.1.3 Výrub drevín ... 36
3.6.1.4 Ochranné pásma ... 36
3.6.1.5 Spotreba stavebných materiálov a vody ... 37
3.6.1.6 Elektrická energia ... 37
3.6.1.7 Vykurovanie ... 37
3.6.1.8 Nároky na dopravu a inú infraštruktúru ... 38
3.6.1.9 Požiadavky na pracovné sily ... 38
3.6.2 Údaje o výstupoch ... 39
3.6.2.1 Priamy vplyv na ovzdušie ... 39
3.6.2.2 Odpadové vody ... 39
3.6.2.3 Hluk ... 40
3.6.2.4 Odpadové hospodárstvo ... 40
3.6.2.5 Žiarenia a iné fyzikálne polia ... 42
3.6.2.6 Vibrácie ... 42
3.6.2.7 Vyvolané investície ... 42
3.6.2.8 Hodnotenie zdravotných rizík ... 42
3.6.2.9 Údaje o predpokladaných vplyvoch na chránené územia ... 43
3.7 POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI A ČASOVÉHO PRIEBEHU PÔSOBENIA ... 43
3.7.1 Vplyvy na podzemnú a povrchovú vodu ... 43
3.7.2 Ovzdušie ... 43
3.7.3 Pôda ... 43
3.7.4 Fauna a flóra, chránené územia, chránené stromy ... 44
3.7.5 Krajina a scenéria ... 44
3.7.6 Strety záujmov s využitím územia ... 44
3.8 PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRESAHUJÚCE ŠTÁTNE HRANICE ... 44
3.9 VYVOLANÉ SÚVISLOSTI, KTORÉ MÔŽU SPÔSOBIŤ VPLYVY S PRIHLIADNUTÍM NA SÚČASNÝ STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V DOTKNUTOM ÚZEMÍ ... 44
3.10 ĎALŠIE MOŽNÉ RIZIKÁ SPOJENÉ S REALIZÁCIOU NAVRHOVANEJ ČINNOSTI ... 44
3.11 OPATRENIA NA ZMIERNENIE NEPRIAZNIVÝCH VPLYVOV ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE ... 45
3.12 POSÚDENIE OČAKÁVANÉHO VÝVOJA ÚZEMIA, AK BY SA ČINNOSŤ NEREALIZOVALA (NULOVÝ VARIANT) ... 48
3.13 POSÚDENIE SÚLADU NAVRHOVANEJ ČINNOSTI S ÚZEMNOPLÁNOVACOU DOKUMENTÁCIOU ... 48

4 ĎALŠÍ POSTUP HODNOTENIA VPLYVOV S UVEDENÍM NAJZÁVAŽNEJŠÍCH OKRUHOV PROBLÉMOV ... 49

4.1 POROVNANIE VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI A NÁVRH OPTIMÁLNEHO VARIANTU ... 49
4.2 TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU ... 49
4.3 VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU ALEBO STANOVENIE PORADIA VHODNOSTI PRE POSUDZOVANÉ VARIANTY ... 49
4.4 ZDÔVODNENIE NÁVRHU OPTIMÁLNEHO VARIANTU ... 49

5 MAPOVÁ A INÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTÁCIA ... 50

5.1 ZOZNAM OBRÁZKOV ... 50

5. DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE K ZÁMERU ... 50

5.1. ZOZNAM TEXTOVEJ A GRAFICKEJ DOKUMENTÁCIE, KTORÁ SA SPRACOVALA PRE ZÁMER A ZOZNAM HLAVNÝCH POUŽITÝCH MATERIÁLOV ... 50
5.1.1. Textová dokumentácia ... 50
5.1.2. Grafická dokumentácia ... 50
5.2. ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRA A MATERIÁLOV ... 50
5.3. ZOZNAM VYŽIADANÝCH VYJADRENÍ A STANOVÍSK ... 51

6 POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV ... 51

1 Základné údaje o navrhovateľovi

1.1 Názov

Obec Terchová

1.2 Identifikačné číslo

IČO 00321699

1.3 Sídlo zariadenia

Sv. Cyrila a Metoda 96
013 06 Terchová

1.4 Oprávnený zástupca navrhovateľa

Jozef Dávidík – Starosta Obce

2 Základné údaje o zámere

2.1 Názov

„Protipovodňová ochrana na vodnom toku v k.ú. obce Terchová“

2.2 Účel

Účelom investičného zámeru je realizácia protipovodňových opatrení na dvoch tokoch Struháreň, Tižinský potok v intraviláne obce Terchová konkrétne (Terchová časť Struháreň, Terchová časť Horná Tižina). Vzhľadom k tomu že počas prívalových dažďov dochádza k vybrežovaniu tokov na priľahlé súkromné a obecné pozemky. Pritom dochádza k podmývaniu a odplavovaniu brehov. Je potrebné realizovať také stavebné opatrenia a úpravy, aby toky previedli s určitou rezervou prietok Q_{100}. Účelom realizácie protipovodňových opatrení je zvýšenie prietočnosti toku, zastabilizovanie brehov proti podmývaniu, odplavovaniu a zlepšovaniu estetického vzhľadu investičných zámerom dotknutých tokov.

2.3 Charakter navrhovanej činnosti

Predpokladaný investičný zámer z pohľadu jeho činnosti (protipovodňové opatrenia na tokoch) v zmysle zákona NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov z dôvodu splnenia nárokov na hodnotenie príloha č.8.

Tabuľka č.1 - Kapitola 10. Vodné hospodárstvo

pol.č.	Činnosť, objekty a zariadenia	Prahové hodnoty	
		Časť A (pov.hodn.)	Časť B (zisť.kon.)
7.	Objekty protipovodňovej ochrany		bez limitu

Hodnotený investičný zámer v zmysle NR SR 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov z dôvodu splnenia nárokov na hodnotenie spadá v zmysle prílohy pod zisťovacie konanie príloha č.8.

Navrhovateľ Obec Terchová, Sv. Cyrila a Metoda 96, 013 06 Terchová, podal na Okresný úrad životného prostredia v Žiline žiadosť o upustenie požiadavky variantného riešenia.

2.4 Umiestnenie navrhovanej činnosti

Kraj : Žilinský
Okres : Žilina
Obec : Obec Terchová, Sv. Cyrila a Metoda 96, 013 06 Terchová
Katastrálne územie : Terchová, Horná Tižina
Lokalita : Struháreň, Tižinský potok

Parcely : Predpokladaná trasa vodného toku ide cez najmä, nie však výlučne tieto parcely presná identifikácia parciel bude špecifikovaná na základe geodetického zamerania územia a vodného toku. Presný výpis parciel bude identifikovaný v dokumentácií pre územné rozhodnutie a všetky vyššie stupne dokumentácie.

SO 01 – úsek A tok Struháreň ustie do toku Varínka
p.č.KN-C 3024,1632/1, 3025/1

SO 02 – úsek B tok Struháreň
p.č.KN-C 1632/1, 17238/13, 9947/1

SO 03 – úsek C tok Struháreň ústie toku Horná Tižina
p.č.KN-C 17238/13, 17035, 3229/1, 3253/55, 9815/3, 9816/1, 17183/2, 9816/2, 9813/1, 3268/3

SO 04 – úsek D tok Horná Tižina
p.č.KN-C 3268/3, 17238/13, 17261, 17251, 16496/1 (k.ú. Terchová)

p.č.KN-E 13075/102, 7486
p.č.KN-C 13405, 13404/2, 13404/5, 13405/5
(k.ú. Horná Tižina)

Posudzovaný zámer sa nachádza na území obce Terchová a jej častí, je súčasťou intravilánu obce. Tok Struháreň a Tižinský potok sa nachádza v k.ú. Terchová, Horná Tižina.

Obrázok č.1

2.5 Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti

Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti je uvedená v prílohovej časti (mapa č.1: Protipovodňová ochrana na vodnom toku v k.ú. obce Terchová, širšie vzťahy, M1:50 000).

2.6 Termín začatia prevádzky navrhovanej činnosti

- Začiatok realizácie: -október 2017
- Ukončenie realizácie: -jún 2018

2.7 Stručný popis technického riešenia

Protipovodňové opatrenia v obci Terchová sa dotýkajú vodného toku v intraviláne obce Terchová a jej časti tok Struháreň a Tižinský potok (k.ú. Terchová, Horná Tižina).

Základné údaje o investičnom zámere

Tok Struháreň a Tižinský potok

Názov stavby: Protipovodňová ochrana na vodnom toku v k.ú. obce Terchová, Horná Tižina v nasledujúcom členení:

- SO 01 – úsek A tok Struháreň ustie do toku Varínka (k.ú. Terchová)
- SO 02 – úsek B tok Struháreň (k.ú. Terchová)
- SO 03 – úsek C tok Struháreň ústie toku Horná Tižina (k.ú. Terchová)
- SO 04 – úsek D tok Horná Tižina (k.ú. Terchová, Horná Tižina)

SO 01 – Na úseku A tok Struháreň ustie do toku Varínka je navrhovaná protipovodňová ochrana v intraviláne obce Terchová časť Struháreň a nachádza sa na toku Struháreň v úseku rkm 0,05616 – 0,23207 v dĺžke 175,91 m, ktorý v súčasnosti má vykonané protipovodňové opatrenia len pomiestne nie vždy odborne a nevyhovuje z hľadiska prietočnosti a nie je schopný previesť vody s prietokom Q_{100}. Vodný tok v tomto úseku nebol systematicky upravený v rámci protipovodňových opatrení. Počas prietoku zvýšených prietokov dochádza k vybrežovaniu vody na priľahlé pozemky.

Na predmetnom úseku SO 01 vodného toku Struháreň je jestvujúce koryto potoka z hľadiska prietočnosti povodňových prietokov nevyhovujúce.

Na úseku SO 01 - vodného toku je postavené 1 premostenie, ktoré slúži ako prístup k nehnuteľnostiam obyvateľov obce, pre turistov na vybudovanú rozhliadnu.

Hneď vedľa premostenia je brod, ktorý slúži na prejazd lesných vozidiel používaných pri ťažbe dreva. Brod bude stabilizovaný, technicky zdokonalený z dôvodu priaznivého dopadu na životné a umiestnený na pôvodnom mieste. Jestvujúce koryto potoka je z hľadiska prietočnosti povodňových prietokov nevyhovujúce.

SO 02 – Na úseku B tok Struháreň je navrhovaná protipovodňová ochrana obce Terchová časť Struháreň a nachádza sa na toku Struháreň v úseku rkm 0,51099 – 1,08909 v dĺžke 578,10 m. Úsek sa bude napájať na už existujúcu reguláciu avšak svahy koryta v danom úseku majú v súčasnosti vykonané nekoordinované protipovodňové opatrenia , ktoré sú nevyhovujúce z hľadiska prietočnosti a nie sú schopné previesť vody s prietokom Q_{100}. Vodný tok v týchto úsekoch bol upravený len pomiestne, v súčasnosti vykonané opatrenia sú nevyhovujúce z hľadiska prietočnosti a stability. Počas prietoku zvýšených prietokov dochádza k vybrežovaniu vody na priľahlé pozemky a priestory.

Na predmetnom úseku SO 02 vodného toku Struháreň je jestvujúce koryto potoka z hľadiska prietočnosti povodňových prietokov nevyhovujúce.

Na úseku SO 02 - vodného toku je postavených 8 premostení, ktoré slúžia ako prístup k nehnuteľnostiam obyvateľov obce a ako mosty obecných a štátnych komunikácií. Premostenia (priepusty) postavené ako prístupy k nehnuteľnostiam nevyhovujú svojou prietočnou kapacitou. Jestvujúce koryto potoka je z hľadiska prietočnosti povodňových prietokov nevyhovujúce.

SO 03 – Na úseku C tok Struháreň ústie toku Horná Tižina je navrhovaná protipovodňová ochrana obce Terchová časť Struháreň a nachádza na toku Struháreň v úseku rkm 1,40000 – 2,12407 v dĺžke 724,07 m. Svahy koryta majú v súčasnosti vykonané nekoordinované protipovodňové opatrenia , ktoré sú nevyhovujúce z hľadiska prietočnosti a nie sú schopné

previesť vody s prietokom Q_{100}. Vodný tok v tomto úseku bol upravený len pomiestne. Počas prietoku zvýšených prietokov dochádza k vybrežovaniu vody na priľahlé pozemky a priestory. Jestvujúce koryto potoka je z hľadiska prietočnosti povodňových prietokov nevyhovujúce.

Na úseku SO 03 - vodného toku je postavených 8 premostení, ktoré slúžia ako prístup k nehnuteľnostiam obyvateľov obce a ako mosty obecných komunikácií. Premostenia (priepusty) postavené ako prístupy k nehnuteľnostiam nevyhovujú svojou prietočnou kapacitou. Jestvujúce koryto potoka je z hľadiska prietočnosti povodňových prietokov nevyhovujúce.

SO 04 – Na úseku D tok Horná Tižina je navrhovaná protipovodňová ochrana obce Terchová časť Horná Tižina a nachádza na toku Tižinský potok v úseku rkm 0,00000 – 0,39576 v dĺžke 395,76 m. Svahy koryta majú v súčasnosti vykonané nekoordinované protipovodňové opatrenia , ktoré sú nevyhovujúce z hľadiska prietočnosti a nie sú schopné previesť vody s prietokom Q_{100}. Vodný tok v tomto úseku bol upravený len pomiestne. Počas prietoku zvýšených prietokov dochádza k vybrežovaniu vody na priľahlé pozemky a priestory. Jestvujúce koryto potoka je z hľadiska prietočnosti povodňových prietokov nevyhovujúce.

Na úseku SO 03 - vodného toku sú postavené 2 premostenia, ktoré slúžia ako mosty obecných a štátnych komunikácií. Premostenia (priepusty) postavené ako prístupy k nehnuteľnostiam nevyhovujú svojou prietočnou kapacitou. Jestvujúce koryto potoka je z hľadiska prietočnosti povodňových prietokov nevyhovujúce.

V súčasnosti sú brehy toku iba čiastočne neodborne upravené kamennými múrikmi, betónovými prefabrikátmi, ktoré slúžia ako oporné múriky. Úprava na brehoch je z časti narušená výmoľmi a v niektorých miestach zosunutá na dno toku a tieto časti bude nutné odstrániť poprípade opraviť. Taktiež v súčasnosti koryto v obci nie je schopné previesť vody s prietokom Q_{100} a pri týchto a nižších prietokoch sa voda vybrežuje a zaplavuje a priľahlé pozemky a priestory. Koryto toku preteká v blízkosti komunikácie a oplotení súkromných vlastníkov existujúcej zástavby.

Technické riešenie

Vzhľadom na tieto skutočnosti je potrebné realizovať rekonštrukciu brehov koryta a zvýšenie kapacity koryta v ojedinelých prípadoch a miestach rozšírením dna koryta ale hlavne upravením a spevnením sklonu brehov. Trasa koryta potoka bude zachovaná.

SO 01 – úsek A tok Struháreň ustie do toku Varínka je navrhovaná protipovodňová ochrana v intraviláne obce Terchová časť Struháreň a nachádza sa na toku Struháreň v úseku rkm 0,05616 – 0,23207 v dĺžke 175,91 m.

SO 02 - úsek B tok Struháreň je navrhovaná protipovodňová ochrana obce Terchová časť Struháreň a nachádza sa na toku Struháreň v úseku rkm 0,51099 – 1,08909 v dĺžke 578 m.

SO 03 - úsek C tok Struháreň ústie toku Horná Tižina je navrhovaná protipovodňová ochrana obce Terchová časť Struháreň a nachádza na toku Struháreň v úseku rkm 1,40000 – 2,12407 v dĺžke 724,07 m.

SO 04 – úsek D tok Horná Tižina je navrhovaná protipovodňová ochrana obce Terchová časť Horná Tižina a nachádza na toku Tižinský potok v úseku rkm 0,00000 – 0,39576 v dĺžke 395,76 m.

Na úsekoch SO 01, SO 02, SO 03, SO 04 je v predstihu potrebné odstrániť pomiestne zabudované betónové, kamenné opevnenia, spraviť výrub drevín a krovín zasahujúcich do trasy koryta vodného toku.

Úprava pozostáva z odstránenia nevyhovujúceho opevnenia a premostenia (priepusty) na súkromné a verejné pozemky. Úprava vodného toku v priečnom reze je navrhnutý ako otvorený lichobežník – s úpravou opevnenia svahov z lomového kameňa a škáry budú vyplnené cementovou maltou. V päte dna bude nová pätka z lomového kameňa, do ktorej bude opreté opevnenie brehov a alternatívne z dôvodu priestorových pomerov spevňujúcim múrom (oporný múr), ktorý je rozdelený na celky z prefabrikátových kusov vyrobených z vodotesného betónu STN EN 206-1-1C30/37 s prírodnou povrchovou úpravou vymývaný kameň „Tatranská žula“, ktorá je kotvená na mikropilotovom zakladaní v prípade veľkých meandrov na mikropilotových vodonepriepustných stenách z dôvodu možného podmývania. Za spevňujúcim múrom (oporným múrom) je navrhnutý zásyp zo štrku frakcie 32-63 a odvodnenie cez drenážnu rúrky smerom na čelnú stranu spevňujúceho múra (oporným múrom).

Budú použité najmä riešenia uvedené v prílohe výkresová časť priečne rezy. Vo vyšších stupňoch dokumentácie budú použité predkladané riešenia a ich možná kombinácia podľa terénu na základe geodetického zamerania. (možný variant na ľavej strane spevňujúci (oporný) múr a na pravej strane opevnenie svahov z lomového kameňa, alebo ďalšie kombinácie).

V miestach kde nebolo opevnenie svahov bude doplnené nové opevnenie.

Pôvodné premostenia (priepusty) slúžiace ako prístup k pozemkom, ktoré nevyhovujú požadovanej prietočnosti budú navrhnuté ako kruhové poprípade rámové priepusty so svetlou šírkou premostenia do 2 m. navrhnuté premostenia budú spĺňať požadovanú hodnotu množstvo prietočnosti Q_{100}.

Na brehoch koryta sa nenachádzajú vstupy – schody. Miesta pre schody budú pri priepustoch a pri stupňoch, ktoré budú slúžiť ako prístup k vode a na údržbu objektov.

Dno toku sa bude upravovať len v nevyhnutných prípadoch a miestach kde koryto a dno nebude vyhovovať požadovanej prietočnosti Q_{100}.

Stupne na trase toku podľa pozdĺžneho profilu budú vybudované z prefabrikátov s prírodnou povrchovou úpravou „vymývaný kameň Tatranská žula“ viď. obrázková príloha. Stupne sú opatrené útulkom pre ryby pre udržanie a úkryt na danom mieste počas migrácie.

Pri prietoku Q_{100} je stanovená – výpočtová rýchlosť vody a vzhľadom na túto skutočnosť, je potrebné navrhnúť a realizovať opevnenie brehov koryta lomovým kameňom do betónového lôžka, tak aby bola zachovaná stabilita brehov pri tomto prietoku. Vzhľadom na stiesnené pomery okolo brehov, kde nie je možné rozšíriť šírku koryta brehy budú navrhnuté z prefabrikátov s povrchovou úpravou vymývaný kameň „Tatranská žula“ v sklone 10:1

z dôvodu aby bola dosiahnutá dostatočná prietočnosť koryta. Len pri tejto úprave sklonu brehu koryta je možné daným korytom previesť prietok Q_{100}.

Smerové pomery sú prispôsobené majetko-právnemu stavu. Priečny profil je vložený na parcelu vodného toku. V ojedinelých a maximálnych budú spevňujúce (oporné) múry tvoriť hranice pozemkov. Os vodného toku je dostupná od osi úpravy z dôvodu minimalizácie záberov cudzích pozemkov. Realizácia protipovodňovej ochrany na toku je podmienená súhlasom vlastníkov pozemkov. Pred začiatkom stavebných prác je nutné vytýčiť majetko-právny stav.

K realizácií úpravy je prístup z miestnych komunikácií a susedného pozemku.

Predpokladaná trasa vodného toku ide cez najmä, nie však výlučne tieto parcely presná identifikácia parciel bude špecifikovaná na základe geodetického zamerania územia a vodného toku. Presný výpis parciel bude identifikovaný v dokumentácií pre územné rozhodnutie a všetky vyššie stupne dokumentácie.

SO 01 – úsek A tok Struháreň ustie do toku Varínka

p.č.KN-C 3024,1632/1, 3025/1(k.ú. Terchová)

SO 02 – úsek B tok Struháreň

p.č.KN-C 1632/1, 17238/13, 9947/1 (k.ú. Terchová)

SO 03 – úsek C tok Struháreň ústie toku Horná Tižina

p.č.KN-C 17238/13, 17035, 3229/1, 3253/55, 9815/3, 9816/1, 17183/2, 9816/2, 9813/1, 3268/3 (k.ú. Terchová)

SO 04 – úsek D tok Horná Tižina

p.č.KN-C 3268/3, 17238/13, 17261, 17251, 16496/1(k.ú. Terchová)

p.č.KN-E 13075/102, 7486

p.č.KN-C 13405, 13404/2, 13404/5, 13405/5 (k.ú. Horná Tižina)

Stavba Protipovodňová ochrana na vodnom toku v k.ú. obce Terchová je dimenzovaná na základe hydrotechnického výpočtu pre navrhovaný prietok pre:

SO 01 na Q_{100} = 74,00 $m^3 . s^{-1}$,

SO 02 na Q_{100} = 72,00 $m^3 . s^{-1}$,

SO 03 na Q_{100} = 70,00 $m^3 . s^{-1}$.

SO 04 na Q_{100} = 22,00 $m^3 . s^{-1}$.

Po realizácií stavebných prác na úsekoch SO 01, SO 02, SO 03, SO 04 toku Struháreň a Tižinský potok budú realizované úpravy terénu a následne vegetačné úpravy (založenie trávnikov, výsadba krovinovej a stromovej vegetačnej výsadby „zelená infraštruktúra“).

Účel opravy je:

- zvýšenie prietočnosti na vodnom toku
- prevedenie povodňových prietokov
- zastabilizovanie brehov vodného toku proti podomielaniu
- zlepšenie estetického vzhľadu vodného toku

2.8 Zdôvodnenie potreby činnosti v danej lokalite - jej pozitíva a negatíva

Za faktory, ktoré vedú k zdôvodneniu potreby činnosti v danej lokalite považujeme:

Navrhovaná protipovodňová ochrana SO 01, SO 02, SO 03, SO 04 rieši v rámci intravilánu obce Terchová a jej častí tok Struháreň a Tižinský potok (k.ú. Terchová, Horná Tižina), ktoré sú nevyhovujúce z hľadiska prietočnosti a nie sú schopné previesť prívalové vody. Počas povodňových stavov dochádza k vybrežovaniu tokov na priľahlé pozemky a dochádza k podmývaniu a odplavovaniu brehov. Koryto tokov je v súčasnosti v zlom technickom stave.

V súčasnosti sú brehy toku iba čiastočne neodborne upravené kamennými múrikmi a betónovými prefabrikátmi, ktoré slúžia ako oporné múriky. Úprava na brehoch je z časti narušená výmoľmi a v niektorých miestach zosunutá na dno toku a tieto časti bude nutné odstrániť poprípade opraviť. Taktiež v súčasnosti koryto v obci nie je schopné previesť vody s prietokom Q_{100} a pri týchto a nižších prietokoch sa voda vybrežuje a zaplavuje a priľahlé pozemky, komunikácie a priestory. Koryto tokov prevažne preteká v tesnej blízkosti štátnej komunikácie a oplotení súkromných vlastníkov existujúcej zástavby.

Vzhľadom na tieto skutočnosti je u hodnotených tokoch potrebná rekonštrukcia brehov koryta a zvýšenie kapacity koryta rozšírením dna a upravením sklonu brehov. Trasa korýt potokov bude zachovaná, prípadne s miernou úpravou.

2.9 Dotknutá obec

Terchová

2.10 Dotknutý samosprávny kraj

Žilinský samosprávny kraj

2.11 Názov dotknutého orgánu

- Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Žiline
- Okresný úrad životného prostredia v Žiline
- Okresný úrad Žilina, odbor pozemkový a lesný
- Okresný úrad Žilina, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií
- Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Žiline
- Okresný úrad v Žiline, odbor krízového riadenia

2.12 Povoľujúci orgán

- Obec Terchová
- Okresný úrad životného prostredia v Žiline, úsek štátnej vodnej správy

2.13 Rezortný orgán

- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republika

2.14 Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov

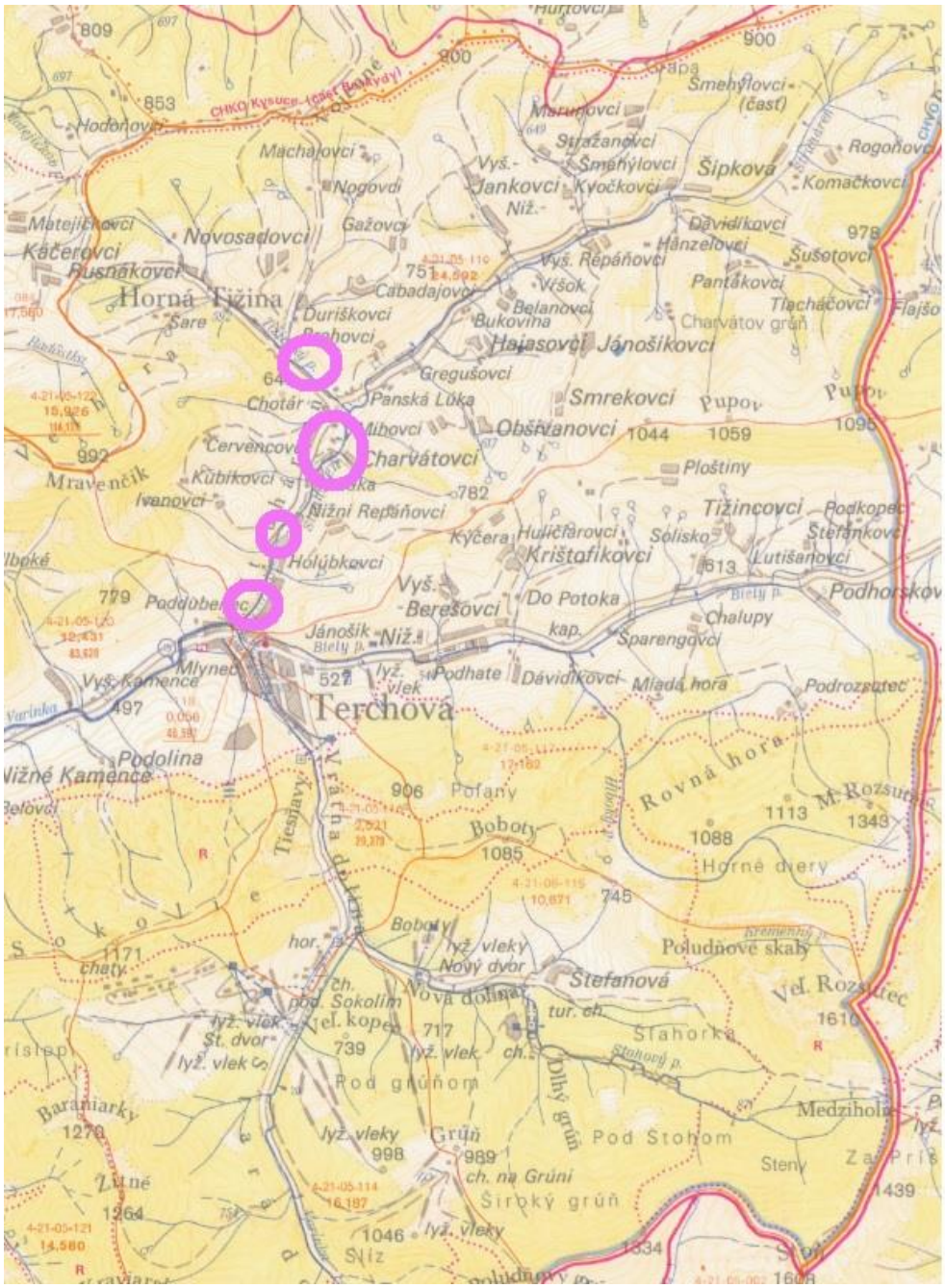
Územné povolenie a následné stavebné povolenie podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a rozhodnutie o povolení vodnej stavby podľa zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon).

2.15 Vyjadrenie o vplyvoch zámeru presahujúcich štátne hranice

Vplyv investičného zámeru „Protipovodňová ochrana na vodnom toku v k.ú. obce Terchová“ nepresahuje štátne hranice SR

3 Základné informácie o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

Obr.č.2- poloha – umiestnenie

Terchová
Horná Tižina
Tižincovci
Smrekovci
Pupov
Občianovci
Charvátovci
Kýčera
Krištofikovci
Do Potoka
Chalupy
Sparengovci
Podhate
Dávidikovci
Mladá hora
Podrozsutec
Podolina
Vyš. Kamence
Nižné Kamence
Boboty
Rovná hora
Horné diery
Poludňové skaly
Štefanová
Vel. Rozsutec
Strahorka
Medziholie
Pod Stohom
Grúň
Široký grúň
Baraniarky
Žitné
Sulz
Mravenčík
Ploštiny
Podkopec
Štefankovci
Lutišanovci
Podhorskov
Mlynec
Jánošík
Niž.
Vyš.
Berešovci
Pod grúňom
Dlhý grúň
Stohový p.
Vrátna dolina
Nová dolina
Nový dvor
Pod Sokolím
Vel. kopec
St. dvor
lyž. vleky
lyž. vlek
ch. na Grúni
tur. ch.
hor. ch.
Smehýlovci (časť)
Šipková
Komačkovci
Rogoňovci
Šušotovci
Pantáchovci
Tlacháčovci
Hanzelovci
Dávidikovci
Vyš. Repáňovci
Výšok
Belanovci
Bukovina
Hajasovci
Jánošíkovci
Gregušovci
Panská Lúka
Chotár
Cervencovci
Kubíkovci
Ivanovci
Nižní Repáňovci
Hólubkovci
Machajovci
Hodorovci
Matejíckovci
Kačerovci
Rusnákovci
Novosadovci
Gažovci
Nogovci
Vyš.-
Jankovci
Niž.-
Kyočkovci
Smehýlovci
Straňanovci
Maruňovci
Hurtovci
Cabadajovci
Duriškovci
Sare
Bohovci
Mibovci
Huličiarovci
Sólisko
Lutišanovci
Biely p.
Varínka
Tiesňavy
Ráztoky
Kýčerka
Kýčera
Kamenná p.
Kamenný p.
Kamenný p.
Kamenný

3.1 Charakteristika prírodného prostredia

3.1.1 Geologický vývoj a geologická stavba

Z geologického hľadiska je Terchová tvorená troma hlavnými horninami. Tieto odrážajú jednotlivé tektonické jednotky nachádzajúce sa v tejto oblasti. Jednotky sú usporiadané v pásoch a v smere zo severu na juh sú reprezentované: bradlovým pásmom, centrálno-karpatskými paleogénnymi panvami, fatrikom.

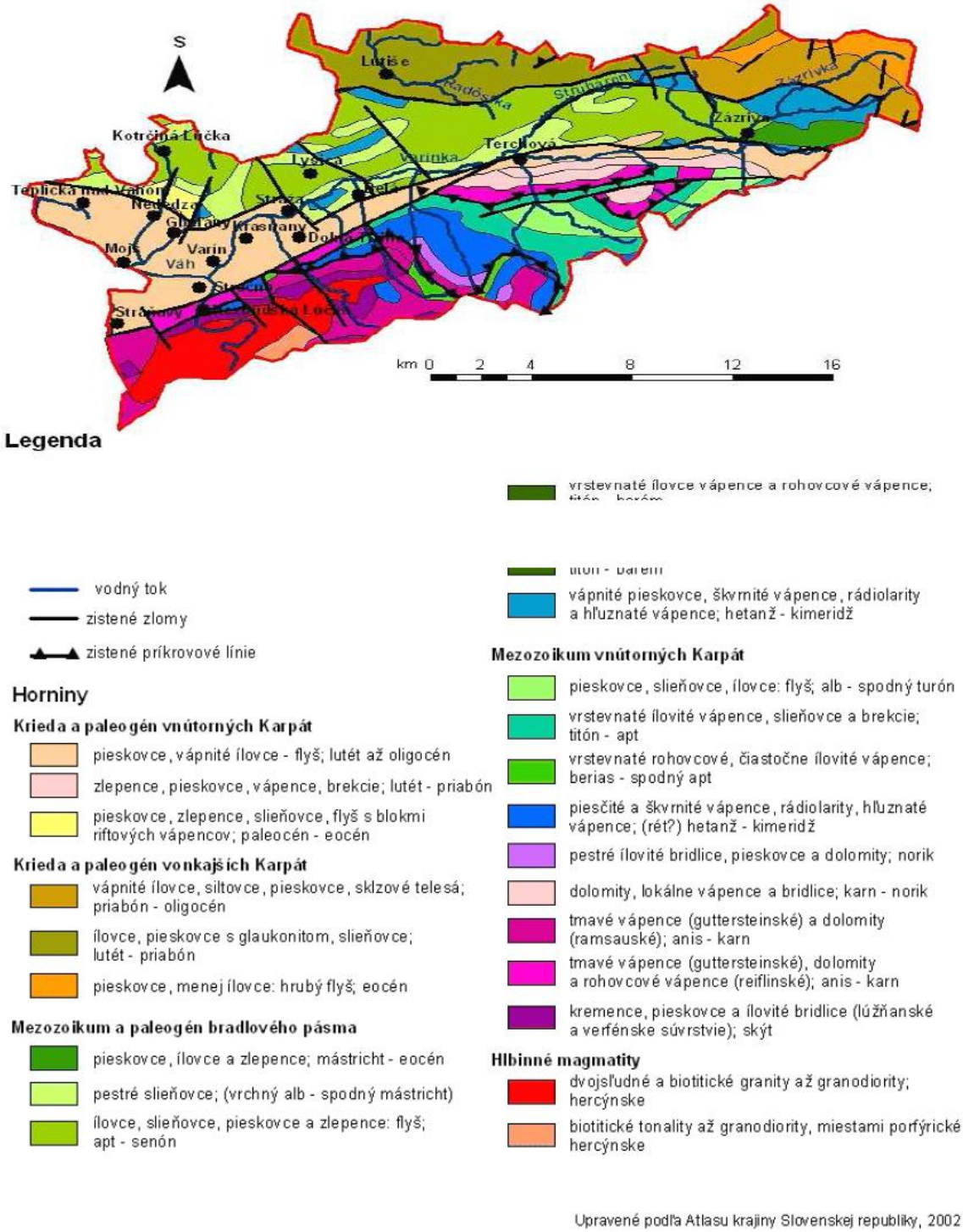
Bradlové pásmo vychádza na povrch z plastických a mäkších flyšových hornín (prevažne vápnité pieskovce a sliene) vo forme odolnejších bradiel, ktoré sú budované rôznymi varietami karbonátov. Nachádzajú sa v oblasti Kysuckej vrchoviny. Centrálno-karpatský paleogén vypĺňa dno Žilinskej kotliny, ktorá vbieha až po Terchovú a v úzkom pruhu pokračuje až do oblasti Zázrivej. Centrálno-karpatský paleogén tvoria najmä pieskovce a vápnité ílovce. Fatrikum je zastúpené tektonickou jednotkou krížňanského príkrovu, na ktorom sa nachádzajú miestami trosky chočského príkrovu (najmä príkrovové trosky masívov Veľkého a Malého Rozsutca, tvorené vápencami a dolomitmi). Sedimentárny obal tatrika je tvorený pestrou paletou mezozoických vápencov (piesčité, škvrnité, rádiolarity, gutersteinské), dolomitov (ramsauské) a kremencov s polohami pieskovcov a ílovitých bridlíc. Za najstaršie horniny v tejto oblasti možno pokladať granity až granodiority hercýnskeho veku, tvoriace kryštalinikum tatrika, ktoré tvorí centrálny masív Malej Fatry. Zjednodušená geologická stavba obce Terchová a jeho okolia je znázornená na nasledujúcom. Kvartérny pokryv územia sa v odkrytých geologických mapách nezaznamenáva, pokiaľ jeho mocnosť nepresiahne 2 metre. Avšak najväčší výskyt kvartérnych sedimentov, ku ktorým patria piesky a štrky, sa nachádza v koryte rieky Varínky. Ich petrologické zloženie zodpovedá jej povodiu, takže sú tvorené rôzne opracovanými granitmi, vápencami, dolomitmi, prípadne pieskovcami.

Z geochemického hľadiska sa na území nachádza päť základných typov hornín: granitoidy, vápence, dolomity, pieskovce a ílovce.

Pomerne veľká pestrosť geologického podkladu je vo vzájomnej interakcii s neotektonickou stavbou, ktorá je charakteristická zlomovou tektonikou, vyznačujúcou sa relatívnym výškovým posunom krýh. Najväčšiu a najkompaktnejšiu neotektonickú kryhu predstavujú oblasti Malej Fatry a Kysuckej vrchoviny.

Podľa inžiniersko-geologickej rajonizácie vypracovanej na základe genézy a litologickej povahy hornín, zaraďujeme toto územie k nasledujúcim rajónom: Rajóny predkvartérnych hornín (rajón ílovcovo-vápenatých hornín, rajón vápencovo-dolomitických hornín, rajón flyšoidných hornín, rajón spevnených sedimentov v celku, rajón pieskovcovo-zlepencových hornín a rajón magmatických intruzívnych hornín) a Rajóny kvartérnych sedimentov (rajón proluviálnych sedimentov, rajón náplavových terasových stupňov, rajón deluviálnych sedimentov a rajón údolných riečnych náplavov). Toto vyčlenenie umožňuje na danej úrovni podrobnosti stanoviť vhodnosť horninového prostredia z hľadiska rôznych spôsobov hospodárskeho využívania územia.

Obrázok č. 3 - Geologická stavba obce Terchová a jej okolia

Upravené podľa Atlasu krajiny Slovenskej republiky, 2002

3.1.2 Geomorfológia a reliéf

Geomorfologická situácia obce Terchová je pomerne pestrá. Terchová sa rozprestiera na časti geomorfologických celkov: Žilinská kotlina, Malá Fatra, Kysucká vrchovina. Už z názvov celkov vyplýva, že z morfografického hľadiska sa tu nachádza všetkých päť

morfografickomorfometrických typov reliéfu: roviny, pahorkatiny, vrchoviny, hornatiny, ale aj veľhornatiny. Celé územie Terchovej zasahuje do vysočinového stupňa (nad 300 m n. m.). Geologická stavba je podkladom pre širokú paletu typov reliéfu. V Kysuckej vrchovine, ktorá je budovaná flyšovými horninami sa nachádzajú bradlá a bradlové tvrdoše, ktoré vystupujú na povrch z pomerne mäkšieho podkladu. Taktiež vďaka podložiu sa tu nachádza reliéf eróznych brázd, pretože flyšové horniny sú náchylnejšie na eróziu. V bezprostrednom okolí rieky Varínky a na dne kotliny je reliéf rovín a nív. Postupne smerom k pohoriam prechádza reliéf do pahorkatinného typu. Najmä na svahoch Malej Fatry možno pozorovať morfologicky výrazné stráne, ktoré sú podmienené zlomovou tektonikou. V Kysuckej vrchovine, ako už názov napovedá, prevláda vrchovinový až hornatinový typ reliéfu. Vysočinový podhôľny až veľhorský typ reliéfu sa vyskytuje iba v Malej Fatre.

Z morfoštruktúrneho hľadiska sú Malá Fatra a Kysucká vrchovina pozitívne morfoštruktúry a Žilinská kotlina je negatívna morfoštruktúra. Vďaka vyššie spomenutým skutočnostiam je v obci Terchová veľká pestrosť geomorfologických foriem reliéfu. Najviac viditeľnými a pre Terchovú charakteristickými formami sú príkrovové trosky masívov Veľkého a Malého Rozsutca, Bobôt a Sokolia. Medzi nimi sa nachádza erózna kotlina Štefanovej, ktorá vbieha až do Vrátnej doliny. V masívoch Rozsutcov sa nachádzajú doliny kaňonovitého charakteru, tiesňavy, jaskyne a skalné mestá. V najvyšších polohách Malej Fatry sa dokonca môžeme stretnúť s glaciálnymi tvarmi (kar pod Chlebom), aj keď prítomnosť horského ľadovca v tejto oblasti je diskutabilná.

Výrazne k degradácii územia prispieva erózia na vegetáciou nechránených svahoch hlavne vo vysokých polohách, kde je často skombinovaná aj so zošľapávaním na turistických chodníkoch. Na pomerne mäkších a na eróziu náchylnejších flyšových horninách je vplyv vodnej erózie viditeľný najmä po prudkých prívalových dažďoch. V najvyšších polohách je reliéf opracovávaný aj činnosťou snehu a mrazu.

3.1.3 Klimatické pomery

Klimatické pomery obce Terchová treba charakterizovať v súvislosti s polohou katastra na rozhraní kotliny a pohoria. Klimatické pomery daného miesta ovplyvňuje mnoho faktorov (samotná geografická poloha miesta, členitosť reliéfu, nadmorská výška, expozícia reliéfu voči veterným stranám...).

Na zaradenie danej oblasti do klimatických pásiem, regiónov, resp. ich charakteristiky existuje vo svete viacero klasifikácii.

Na kontinentálnej úrovni leží Slovenská republika v miernom pásme, v atlantickokontinentálnej oblasti. To znamená, že je ovplyvňovaná vzdušnými hmotami z oblasti Atlantického oceána (prípadne jeho okrajových morí), ale aj vzdušnými hmotami z kontinentálnej časti Euroázie. Keďže na území SR prevládajú severozápadné vetry, nachádza sa kataster obce blízko náveternej strany horského masívu Malej Fatry. Dôsledkom je hlavne zvýšený príjem zrážok. Ako bolo spomínané vyššie, existuje niekoľko klasifikácií zaradenia regiónov do klimatických oblastí. V bývalom Československu a v súčasnosti aj na Slovensku bolo vyčlenených niekoľko klimatických oblastí s rôznymi klimatickými charakteristikami.

Podľa tohto rozdelenia do katastra obce zasahujú oblasti podľa nasledujúcej tabuľky.

Tabuľka č.2 - Charakteristika klimatických oblastí obce Terchová za roky 1961 – 1990

Okrsok	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
M5	mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový	január ≤ -3 °C, júl ≥ 16 °C, ≤ ako 50 letných dní v roku
M7	mierne teplý, veľmi vlhký, vrchovcový	júl ≥16°C, ≤ 50 letných dní v r.
C1	mierne chladný, veľmi vlhký	júl ≥ 12 °C až < 16 °C

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky

3.1.4 Hydrologické pomery

Územie obce Terchová, tak ako väčšina Slovenska, patrí do úmoria Čierneho mora. Do Čierneho mora je odvodňované prostredníctvom riek Dunaj a Váh.

Najvýznamnejším vodným tokom v tejto obci je Varínka, ktorá pramení vo Vrátnej doline pod Chlebom a odvodňuje približne 75 % územia obce Terchová.

Na územie obce zasahuje aj povodie Zázrivky, ktorá odvodňuje východnú časť územia do rieky Orava a následne do Váhu. Rozvodie medzi týmito čiastkovými povodiami sa nachádza medzi Terchovou a Zázrivou v sedle Rovná hora. Významnejšie prítoky Varínky v tejto oblasti sú toky Struháreň, Biely potok, Stohový potok.

Priemerný ročný špecifický odtok (odtok z jednotkovej plochy povodia za jednotku času /l.s-1.km-2/) sa v oblasti pohybuje od 13 do 20 l.s-1.km-2. Najvyššie vodné stavy majú tieto toky v marci a v apríli, keď sú početné prehánky a v okolitých horách sa topí sneh. Naopak najnižšie vodné stavy dosahujú rieky v septembri.

3.1.5 Pôdne pomery

V obci terchová sa nachádza pestrá paleta pôd. Podľa zrnitosti sú to od hlinitopiesčitých, z piesčito-hlinitých, hlinité po ílovito-hlinité a v niektorých polohách aj ílovité pôdy. Podľa obsahu skeletu sú tam všetky typy pôd (neskeletnaté, stredne kamenité, silno kamenité a veľmi silno kamenité), z ktorých sú na pestovanie poľnohospodárskych plodín najvhodnejšie tzv. stredne ťažké pôdy (hlinité) s nízkym zastúpením skeletu.

Z hľadiska úrodnosti pôd má vplyv najmä podiel humusu v pôde. Z tohto hľadiska patrí územie skôr k chudobnejším oblastiam s obsahom humusu v poľnohospodárskej pôde od 1 do 2,3%, čo je pomerne málo. Avšak miestami sa nájdu polohy (oblasti nív a terás vodných tokov) aj s podielom nad 2,3%.

Geologická a geomorfologická stavba, ako aj rastlinná pokrývka, ma úzku náväznosť na priestorové rozšírenie pôdnych druhov. Na nivách riek sa nachádzajú fluvizeme.

Na karbonatických horninách (vápence, dolomity) sa nachádzajú rendziny a v horských oblastiach kambizeme až podzoly.

Vo vrcholových častiach Fatry s malým pôdnym krytom sa môžu byť až litozeme. Vzhľadom na podložie a obhospodarovanie je pôdna reakcia kyslá (prevažne v horských a podhorských oblastiach) s pH 4,5 – 5,5 a neutrálna až mierne zásaditá (v oblasti vodných tokov) s pH 7 – 7,8.

3.1.6 Rastlinstvo

V rámci fytogeografického členenia Sveta sa nachádza Slovenská republika v Holarktickej oblasti, Eurosibírskej podoblasti a v jej stredoeurópskej provincii. Kataster obce Terchová možno zaradiť do Kryštalicko-druhohornej oblasti, ktorú tvorí okres Žilinská kotlina so severným podokresom, ďalej okres Malá a Veľká Fatra s podokresom Krivánska Fatra a obvodmi Krivánske veterné hole; Osnica; Rozsutec, Boboty a Sokolie. Na obec Terchová sa vzťahuje schéma vertikálnej zonácie rastlinných spoločenstiev, ktorá sa prejavuje po celej SR. V najnižších polohách sú to dubovo-hrabové lesy, siahajúce do nadmorskej výšky 700 m n. m., nad nimi bukovo-jedľové lesy do 1000 m n. m. od 1300 až 1500 m n. m. sa nachádzajú jedľovo-smrekové až smrekové lesy a nad 1500 m n. m. kosodrevina.

Stav reálnej vegetácie je v obci Terchová do značne ovplyvnený ľudskou činnosťou. Z pôvodných rastlinných spoločenstiev sa zachovali miestami len zvyšky, lebo boli nahradené lúkami, pasienkami, poliami a zástavbou. Stav vegetácie, ktorá by sa v budúcnosti vytvorila na danom území, keby človek prestal svojou činnosťou ovplyvňovať vegetačný kryt, predstavuje potenciálna prirodzená vegetácia. Na našom území by to bola najmä lesná vegetácia. Spoločenstvá potenciálnej prirodzenej vegetácie na území Terchovej sa uvádzajú nižšie aj s opisom.

Karpatské **dubovo-hrabové** lesy - sú na území Slovenska najrozšírenejšie v dubovom stupni. Pôvodne zaberali rozsiahle plochy v pahorkatinách a vrchovinách do výšky cca 600 m n. m. V súčasnosti ostali len zvyšky, pretože miesta ich pôvodného výskytu sa využívajú ako polia, lúky a pasienky a tiež ako zastavaná plocha. Zo stromov sú tu zastúpené druhy ako dub zimný (Quercus petraea), hrab obyčajný (Carpinus betulus), javor poľný (Acer campestre), lipa malolistá (Tilia cordata), lipa veľkolistá (Tilia plathyphillos). Kroviny tvoria napr. zimolez obyčajný (Lonicera xylosteum), lieska obyčajná (Corylus avellana), hloh jednosemenný (Crataegus monogyna), atď. Bylinné spoločenstvá sú zastúpené rastlinami ako napr. marinka voňavá (Galium odoratum), kopytník európsky (Asarum europaeum), mednička ovisnutá (Melica nutans) a iné.

Bukové lesy kvetnaté - ako klimaxové (konečné) štádium. Nachádza sa na hranici podhorského a horského stupňa na takmer všetkých druhoch geologického podložia, s výbornými, hlbokými, intenzívne prehumoznenými pôdami s bohatým bylinným podrastom. Vyskytujú sa v nadmorských výškach 500 – 900 mnm. V stromovej etáži sú zastúpené dreviny ako dub zimný (Quercus petraea), javor horský (Acer pseudoplatanus), javor mliečny (Acer platanoides), brest horský (Ulmus glabra), lipa malolistá (Tilia cordata), buk lesný (Fagus sylvatica) atď. Z krovín bývajú zastúpené najmä baza čierna (Sambucus nigra), bršlen európsky,(Euonymus europaea), zemolez obyčajný (Lonicera xylosteum). Bylinná etáž sa vyznačuje vysokou pokryvnosťou s druhmi marinka voňavá (Galium odoratum), pakost smradľavý (Geranium robertianum), ostružina srstnatá (Rubus hirtus), veronika horská (Veronica montana), bažanka trváca (Mercurialis paxii) a iné. Na území obce Terchová sa ešte takéto spoločenstva nachádzajú, no časť z nich bola odlesnená a premenená na lúky a pasienky, prípadne zastavané plochy.

Bukové lesy v horských polohách – v niektorých prípadoch zasahujú tieto spoločenstvá až na hornú hranicu lesa. Vyhovujú im prevažne teplotne stálejšie severné svahy. Nachádzajú sa v oblasti Zázrivej a Vrátnej doliny, ako aj Rozsutcov. Horná hranica výskytu je okolo 1300 m n. m. Z druhov sa tu nachádzajú v stromovej etáži buk lesný (Fagus silvatica), smrek obyčajný (Picea abies), jedľa biela (Abies alba).

Kroviny: zemolez čierny (Lonicera nigra), baza červená (Sambucus racemosa), vŕba rakytová (Salix capraea).

Byliny: kyslička obyčajná (Oxalis acetosella), kamzičník rakúsky (Doronicum austriacum) a iné.

Javorové lesy v horských polohách - vyskytujú sa vo výškach nad 1000 m n. m. na sutinách, kamenistých až balvanovitých sutinách horských hrebeňov, úzkych chrbtov, strmých svahov alebo roklín, úžľabín a sutín pod mohutnými bralami alebo skalnými stenami. Geologický substrát väčšinou nemá obmedzenie na ich rozšírenie. Významný podiel na zložení stromového poschodia majú javor horský (Acer pseudoplatanou), brest horský (Ulmus glabra), jedľa biela (Abies alba) a jaseň štíhly (Fraxinus excelsior).

Krovinná etáž je pomerne slabo vyvinutá, ale nachádzajú sa v nej zemolez čierny (Lonicera nigra), lykovec jedovatý (Daphne mezerum), ríbezľa alpínska (Ribes alpinum), baza červená (Sambucus racemosa).

V bohatom bylinnom stupni sa vyskytujú pižmovka mošusová (Adoxa oschatellina), cesnak medvedí (Allium ursinum), zádušník chlpatý (Glechoma hirsuta), pakost smradľavý (Geranium robertianum), mesačnica trváca (Lunaria rediviva) a iné. Tieto lesy patria k významným podoochranným, účelovým lesom. Vyskytujú sa na severných svahoch Malej Fatry vo Vrátnej doline.

Jedľové a jedľovo-smrekové lesy - sú v horskom stupni tvorenom pôvodne jedľou alebo smrekom na nenasýtených až podzolovaných kamenistých presakujúcich pôdach. Expozične sú orientované hlavne na severných svahoch so sklonom niekedy až 30°. Tvoria bu ď súvislý pás, alebo iba enklávy v hornej hranici bučín na kyslom podloží. Výškové rozpätie výskytu porastov je 700 – 1300, zriedkavo 1400 m n. m. Stromová etáž býva zložená: jedľa biela (Abies alba), smrek obyčajný (Picea abies), pripadne smrekovec opadavý (Larix decidua), javor horský (Acer pseudoplatanus). V bylinnom stupni prevládajú plamienok alpínsky (Clematis alpina), lipkavec drsný (Galium rotundifolium), pichliač lepkavý (Cirsium erisithales). V oblasti Terchovej tvoria úzky pás lesných spoločenstiev vo vyšších častiach svahov Malej Fatry.

Smrekovo-borovicové lesy a ostrevkovité spoločenstvá - tvoria skupinu klimaxového komplexu skalných mačinových spoločenstiev. Vyskytujú sa hlavne v oblasti Rozsutcov, Bobot a Sokolia. Z drevín sú prítomné hlavne borovica lesná (Pinus sylvestris), smrek obyčajný (Picea abies), mukyňa obyčajná (Sorbus aria), jarabina vtáčia (Sorbus aucuparia), smrekovec opadavý (Larix decidua) a iné. Kroviny sú zastúpené druhmi: borievka obyčajná (Juniperus communis), hloh obyčajný (Crataegus laevigata). Z bylín sa v týchto spoločenstvách nachádzajú ostrevka vápnomilná (Sesleria albicans), ostrica biela (Carex alba), horec luskačovitý (Gentiana asclepiadea), brusnica pravá (Vaccinum vitis idaea), plamienok alpínsky (Clematis alpina) a iné.

Smrekové lesy čučoriedkové - sú to pôvodne klimaticky podmienené smrečiny rozšírené v najvyšších horských polohách v smrekovom stupni. Rozšírené sú predovšetkým na silikátovom podloží s podzolovanými pôdami. Z drevín je základným identifikátorom smrek obyčajný (Picea abies), ďalej smrekovec opadavý (Larix decidua), borovica obyčajná (Pinus silvestris), jarabina vtáčia (Sorbus aucuparia).

Veľmi slabo zastúpená je krovinová etáž. Tvoria ju zemolez čierny (Lonicera nigra), ruža ovisnutá (Rosa pendulina) a na hornej hranici kosodrevina (Pinus mugo). Druhovo chudobne

bylinné poschodie je zastúpené smlzom chĺpkatým (Calamagrostis villosa), prasličkou lesnou (Eqiusetum sylvaticum), chlpaňou lesnou (Luzula sylvatica), čučoriedkou obyčajnou (Vaccinium myrtillus) a inými. Pomerne bohaté je zastúpenie machov, obmedzený však na najvyššie oblasti Malej Fatry v okolí hornej hranice lesa. Subalpínske kosodrevinové spoločenstvá na kyslých substrátoch - toto spoločenstvo zaberá najvyššie položené oblasti Malej Fatry od výšky asi 1300 m n. m. Geologické podložie tvoria žuly. Pôdy sú kambizeme so znakmi podzolizácie s plytkým pôdnym horizontom. V týchto spoločenstvách a prírodných podmienkach nie je vyvinutý stromový stupeň.

Z krovín jasne dominuje borovica horská – kosodrevina (Pinus mugo), ďalej ríbezľa skalná (Ribes petraeum), jarabina vtáčia hladká (Sorbus aucuparia subsp. glabrata), zemolez čierny (Lonicera nigra) a iné. Pomerne bohato sú zastúpené bylinné lesné druhy ako čermeľ lesný (Melaphyrum sylvaticum), hluchavka žltá (Galeobdolon montanum), hviezdnica hajná (Stellaria nemorum), ďalej chlpaňa hajná (Luzula luzuloides), mednička ovisnutá (Melica nutans), bažanka trváca (Mercurialis paxii) a iné.

Tak ako inde v Karpatoch, aj v oblasti Malej Fatry bol tento stupeň v minulosti silne antropogénne pozmenený hlavne pastvou dobytka a s tým je spojené vypaľovanie a klčovanie kosodreviny. Aj preto dnes kosodreviny netvoria súvislé porasty.

3.1.7 Živočíšstvo

V rámci globálneho zoogeografického členenia terestrickej (suchozemskej) oblasti výskytu živočíchov sa nachádza Slovenská republika v oblasti Paleoarktis v urosibírskej podoblasti. V rámci limnického (vodného) biocyklu je to opäť oblasť Paleoarktis, ale už Euromediteranná podoblasť, Pontokaspická provincia a severopontický úsek. V celoslovenskom meradle patrí územie Terchovej v terestrickom biocykle do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku, provincie stredoeurópskych pohorí, podprovincie karpatských pohorí a západokarpatského úseku. V limnickom biocykle patrí do pontokaspickej provincie, stredoslovenskej časti podunajského okresu (povodie Varínky).

Do pontokaspickej provincie a hornovažského okresu patrí aj Povodie Zázrivky. Dnes sa v pozmenenej, človekom využívanej krajine prispôsobujú aj živočíšne spoločenstvá danej lokality, ktoré sú charakterizované už samotným názvom, preto sa nižšie iba vymenujú niektoré typické druhy živočíchov v nich žijúcich.

Živočíšne spoločenstvo lesov - mlok karpatský (Tritus montandoni), vretenica obyčajná (Vipera berus), orešnica perlavá (Nucifraga caryocatactes), medveď hnedý (Ursus arctos), rys ostrovid (Lynx lynx), jašterica zelená (Lacerta viridis), užovka stromová (Elaphe longissima), ďateľ prostredný (Dendrocopos medius), mačka divá (Felis silvestris), slimák obyčajný (Helix pomatia), mravec lesný (Formica rufa), lykožrút smrekový (Ips typografus) a mnohé iné.

Živočíšne spoločenstvo kosodreviny - stehlík čečetavý alpský (Carduelis flamea cabaret), vrchárka modrá (Prunella modularis), ropucha obyčajná (Bufo bufo), jašterica živorodá (Lacerta vivipara), orol skalný (Aquila chrysaetos), dažďovník obyčajný (Apus apus), hraboš snežný (Microtus nivalis), piskor vrchovský (Sorex alpinus), krt obyčajný (Talpa europea) a iné.

Živočíšne spoločenstvo alpínskych lúk a holí - ľabtuška lúčna (Anthus pratensis), hraboš poľný (Microtus arvalis), svišť vrchovský (Marmota marmota), kamzík vrchovský (Rupicapra

rupicapra), jašterica živorodá (Lacerta vivipara), ropucha obyčajná (Bufo bufo), líška obyčajná (Vulpes vulpes), rys ostrovid (Lynx lynx), orol krikľavý (Aquila pomarina) a iné.

Živočíšne spoločenstvo skalných stien a brál - jašterica murová (Lacerta muralis), jašterica živorodá (Lacerta vivipara), vretenica obyčajná (Vipera berus), murárik červenokrídly (Tichodroma muraria), dažďovník obyčajný (Apus apus), skliarik sivý (Oenanthe oenanthe), svišť vrchovský (Marmota marmota), kamzík vrchovský (Rupicapra rupicapra), piskor obyčajný (Sorex araneus), orol skalný (Aquila chrysaetos), výr skalný (Bubo bubo), krkavec čierny (Corvux corax) a ďalšie.

Živočíšne spoločenstvo polí a lúk - jarabica poľná (Perdix perdix), bažant poľovný (Phasianus colchicus), drop malý (Otis tetrax), zajac poľný (Lepus europaeus), syseľ obyčajný (Citellus citellus), tchor stepný (Putorius eversmanni), myšiarka močiarna (Asio flammeus), chrapkač poľný (Crex crex).

Živočíšne spoločenstvo ľudských sídlisk - myš domová (Mus musculus), potkan obyčajný (Rattus norvegeicus), vrabec domový (Paser domesticus), drozd čierny (Turdus merula), plamienka driemavá (Tyto alba), sýkorka veľká (Parus major) a iné.

Živočíšne spoločenstvo brehov vôd - kunec obyčajný (Bombina bombina), skokan zelený (Rana esculenta), užovka obyčajná (Natrix natrix), potápka chochlatá (Podiceps ruficollis), kačica divá(Anas platyrhynchos), vydra riečna (Lutra lutra).

Živočíšne spoločenstvá potokov a riek - pstruh potočný (Salmo trutta morpha phario), lipeň obyčajný (Thymallus thymallus), hlaváč obyčajný (Cottus gobio). Mnohé z uvedených živočíchov môžu cez lokalitu iba migrovať.

3.1.8 Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability je zákonom NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny definovaný ako celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentra, biokoridory a interakčné prvky, ktoré môžu mať nadregionálny, regionálny, alebo miestny význam.

V širšom okolí v území NP Malá Fatra sú é nasledovné prvky ÚSES:

Bbc – biosférické biocentrum – Krivánska Malá Fatra.

Genofondová lokalita ZA 26-Tiesňavy, ktorá je aj NPR s 5. stupňom ochrany.

3.1.9 Ochrana prírody

Ochranu prírody chápeme ako komplex spoločenských opatrení zameraných na zveľadenie, obnovu, rozumné využívanie a ochranu prírodných zdrojov, a to v súlade s narastajúcimi materiálnymi a kultúrnymi potrebami spoločnosti. Na území obce Terchová sa nachádzajú tieto chránené regióny:

Národný park Malá Fatra – veľkoplošne chránené územie Malá Fatra bolo vyhlásené za chránenú krajinnú oblasť už v r. 1967. V r. 1988 bol na tomto území zriadený národný park (NV SSR č. 24/1988 Zb. o NP Malá Fatra zo dňa 18. 1. 1988 s účinnosťou od 1. 4. 1988), ktorý patrí k najcennejším krajinným celkom SR vďaka prírode, zachovaným spoločenstvám

s množstvom chránených vzácnych i reliktných druhov organizmov, z ktorých niektoré majú západnú hranicu rozšírenia v Karpatoch. Rozloha vlastného územia je 23 262 ha, z ktorého je na 22 630 ha ochranné pásmo. Zachovali sa tu prirodzené ekosystémy s veľkou rozmanitosťou rastlinných a živočíšnych spoločenstiev typických pre Západné Karpaty. Územie je bohaté na vodné pramene a menšie vývery. Na území žije 188 chránených druhov zvierat, z ktorých sú najznámejšie veľké predátory - medveď hnedý, vlk obyčajný, rys ostrovid a mačka divá a dravce ako orol skalný, jastrab veľký a včelár lesný.

Návštevný poriadok NP Malá Fatra je ustanovený vyhláškou KÚŽP v Žiline, č. 9/2005 podľa § 20 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a § 7 ods. 2 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie. Účelom vyhlášky je upraviť podmienky pobytu návštevníkov na jeho území, podmienky a rozsah kultúrno-výchovneho využitia a spôsob sprístupnenia národného parku, obmedzenia dopravy návštevníkov, vymedzenie miest pre kultúrno-výchovne využitie a tým prispieť k ochrane prírody národného parku. Správa NP Malá Fatra sídli vo Varíne a kontroluje dodržiavanie ochranných podmienok, usmerňuje činnosť lesného hospodárstva, poľnohospodárstva, poľovníctva a rybárstva, výstavbu, dopravu i podmienky jeho využitia na rekreáciu, turistiku a šport.

Značná časť územia NP sa prísnejšie chráni v rámci viacerých plošne chránených území. Osobitne cenné prírodné územia NP boli vyhlásené za národné prírodné rezervácie, prírodné rezervácie, prírodné pamiatky či chránené prírodné výtvory. Na území obce Terchová sa nachádzajú tieto:

NPR Chleb – za národnú prírodnú rezerváciu bol vyhlásený v roku 1967, s novelizáciou v roku 1988 (Výnos MK SSR č.1160/1988-32 z 30.6.1988). Nachádza sa vo výške 700 – 1709 m n. m. v katastrálnom území obce Terchová, zaberá priestor v závere Vrátnej doliny, a to od údolnej stanice sedačkovej lanovky až po Veľký Kriváň a Poludňový Grúň. Na ploche 412,87 ha sa chránia vzácne rastlinné spoločenstvá pôvodných lesov a sekundárnych holí na hlavnom hrebeni.

NPR Rozsutec – sa nachádza v pohorí Malá Fatra v k. ú. obci Terchová a Zázrivá. Za prírodnú rezerváciu bola vyhlásená v roku 1967 s aktualizáciou v roku 1986 (Úprava Ministerstva kultúry SSR č. 464/1986-32 z 31.1.1986). Má výmeru 842 ha. Je najväčšou a z pohľadu prírodných hodnôt najcennejšou rezerváciou NP Malá Fatra. Rezervácia chráni výrazné dominanty Krivánskej Malej Fatry so zachovalými biocenózami, bohatým výskytom chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov, ako aj zriedkavými tvarmi krasového reliéfu. Týmito dominantami sú Veľký a Malý Rozsutec (1610 m a 1343 m). Sú to príkrovové trosky (hladký križňanský príkrov s bralným chočským reliéfom). Ich súčasťou je aj Skalné mesto. Zahŕňa morfologicky atraktívne útvary ako kaňony (Diery), rokliny, krútňavové hrnce, vodopády, osobitne modelované dolomitové hrebene, jednotlivé skalné útvary (Fajky nad Dolnými dierami), skalné steny a bralá. Častá je inverzia vegetácie. Nachádzajú sa tu vzácne ekosystémy, endemické, reliktné, vzácne a zriedkavé druhy fauny a flóry. Lesné spoločenstvá bukových jedlín, jedľových bučín, bukových javorín, vápencových bučín, reliktných javorín, javorových smrečín a smrekových kosodrevín si tu zachovali do značnej miery prirodzený ráz. Chránenú flóru reprezentujú napr. devätorník alpínsky, lomikameň trváci, medvedica lekárska, iskerník pahorský, poniklec slovenský, ľalia zlatohlavá; chránenú faunu napr. mlok karpatský, murárik červenokrídly, stehlík čečetavý, vrchárka červenkavá, ľabtuška vrchovská, výr skalný, skaliar pestrý.

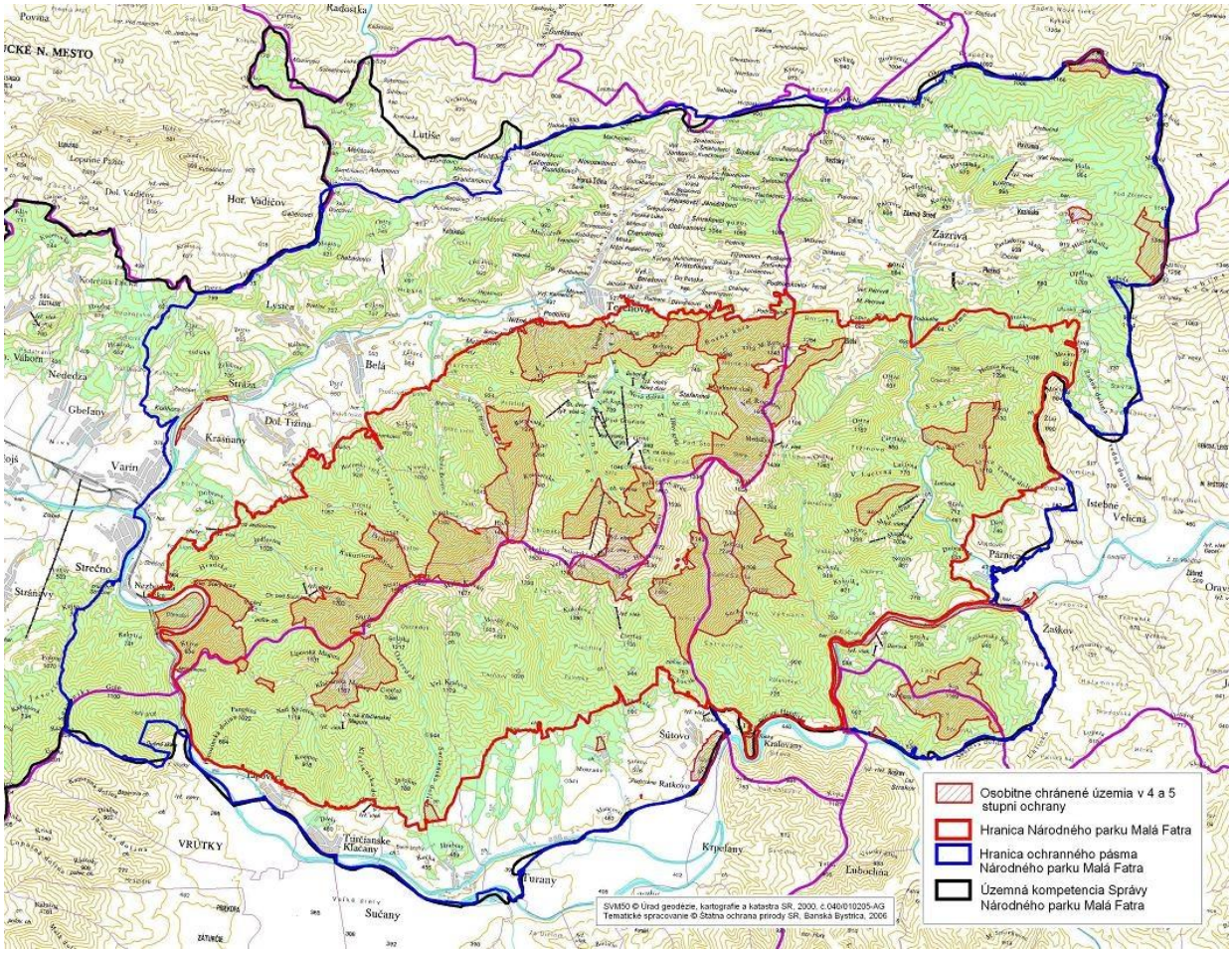
NPR Tiesňavy s rozlohou 442,51 ha je Národnou prírodnou rezerváciou od r. 1967, upravená v roku 1986 (Úprava Min. kultúry SSR č. 465/1986-32 z 31.1.1986). Nachádza sa na území NP Malá Fatra, v katastroch obci Belá a Terchová.

Boboty, Tiesňavy a Sokolie je kaňon s pôsobivými skalnými útvarmi v prielome potoka Vrátňanka. Mnohé z nich svojim tvarom pripomínajú ľudské postavy (Mních, Plačúca Anička) alebo rozličné predmety a zvieratá (Jánošíkova posteľ a stolička, Drak, Ťava, Krokodíl). Okrem nich sa chránia aj jedinečné spoločenstvá rastlín a živočíchov s mnohými endemickými a reliktnými druhmi. Je tu napr. najnižší výskyt kosodreviny v NP Malá Fatra, a to v Obšívanke v nadmorskej výške 640 m n. m.

NPR Veľká Bránica v katastroch obcí Belá a Terchová s rozlohou 332,09 ha. Ochrana je od r. 1967, s úpravou r. 1988 výnosom Min. kultúry SSR č. 1160/1988-32 z 30.6.1988 s ochranou pôvodných rastlinných spoločenstiev. Ukážkou pôvodných lesov je zachovalý komplex bučín na vápnitých horninách, ktoré siahali až na hornú hranicu lesa. Napriek tomu, že je pásmo kosodreviny a smreka umelo odstránené, sú lesy rezervácie cennou ukážkou zachovalej štruktúry lesov.

Chránený areál Hate v katastri obce Terchová s rozlohou 0,5793 ha so 4. stupňom ochrany, vyhlásený v roku 2000 všeobecne záväznou vyhláškou KÚ v Žiline č.3/2000 z 24.10.2000, ktorá zabezpečuje ochranu najzachovalejších prirodzených močiarnych spoločenstiev na severnom úpätí Malej Fatry.

Obrázok č.4 Mapa Maloplošné CHÚ

Zdroj: www.npmalafatra.sk

3.2 Krajina, krajinný obraz, stabilita, ochrana, scenéria

Usporiadanie krajinnej štruktúry záujmového územia vyjadrujú vzájomné vzťahy štrukturálnych zložiek a prvkov v sústave. Krajinná štruktúra vyplýva z prírodných podmienok, miestnych individuálnych a originálnych špecifík a z typicky regionálnych prírodných a socio-ekonomických pomerov.

Súčasná krajinná štruktúra je tvorená súborom prvkov, ktoré človek čiastočne, alebo úplne pozmenil a vytvoril umelé prvky krajiny. Sú charakterizované z fyziognomickoformačno-ekologického hľadiska a ich obsahovú náplň určuje:

- funkčná charakteristika (spôsob využitia prvkov),
- biotická charakteristika prvkov (reálnej vegetácie a biotopov),
- stupeň antropickej premeny (prírode blízke prvky až umelé technické prvky),
- formačná charakteristika podľa priestorového usporiadania prvkov, resp. krajinných štruktúr (plocha, línia a bod).

V katastrálnom území Terchová sa vyskytujú tieto základné prvky SKŠ:

- lesná vegetácia
- nelesná drevinová vegetácia (NDV)
- poľnohospodárska pôda
- trvalé trávnaté porasty (lúky, pasienky,ďalšie nedrevinové spoločenstvá)
- orná pôda (malé plochy v okolí trvalého osídlenia)
- vodné toky
- sídelné a technické prvky (antropogénne prvky) – dopravné línie a objekty,
- obytné, administratívne plochy, rekreačno-oddychové objekty (chalupy), a iné

Širšiu scenériu územia dotvára pohorie Malá Fatra a Kysucké vrchy.

3.3 Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrnohistorické hodnoty

3.3.1 Infraštruktúra

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov a obci. Člení sa na dopravnú infraštruktúru (cestná, železničná sieť atď.), technickú infraštruktúru (energetické siete, vodovody, telekomunikačne siete odpadové hosp.) a sociálnu infraštruktúru (byty, zariadenia obchodu a stravovania, školské zriadenia, zdravotnícke zariadenia, kultúrne zariadenia atď.).

3.3.1.1 Dopravná infraštruktúra

Z dopravného hľadiska leží obec Terchová mimo nadregionálne významných trás. V blízkosti katastra sa však nachádzajú dva významné multimodálne koridory. Jedná sa o multimodálny koridor Va, spájajúci Bratislavu – Žilinu – Košice – Užhorod. Tento tvorí významnú komunikačnú líniu a vedie ním hlavný cestný a železničný ťah spájajúci Žilinskú kotlinu s ostatnými regiónmi. Druhým multimodálnym koridorom je koridor VI s trasou Gdaňsk – Warzsava – Katowice – Žilina. Katastrom obce prechádza štátna cesta 2. triedy č. 583. Táto spája Žilinu – Terchovú – Párnicu. Obec je napojená na sieť prímestskej autobusovej dopravy, ktorú pokrýva pravidelnými dopravnými linkami SAD Žilina a. s. Na katastrálnom území obce sa nenachádza železničná stanica. Najbližšia železničná stanica je vo Varíne, odkiaľ je časová dostupnosť do obce Terchová 15 minút autom. V tejto stanici však nezastavujú rýchliky ani IC súpravy. Zastavujú tu iba osobné vlaky. Železničná stanica regionálneho významu je v Žiline, 25 km od obce.

Letecká doprava nemá na území obce Terchová zastúpenie Najbližšie letisko je v Žiline, ako verejne medzinárodné letisko pre leteckú dopravu. Slúži pre región severozápadného Slovenska s približne 1,2 mil. obyvateľov. Je využívané pre leteckú dopravu slovenských a zahraničných leteckých spoločnosti, lety súkromných lietadiel, letecký výcvik a športové lietanie, sanitné lety, špeciálne práce letectva Armády SR. Prevádzkovateľom letiska Žilina je Letisková spoločnosť Žilina, akciová spoločnosť. Na území Terchovej sa vykonáva aj špeciálny druh dopravy horských lanoviek, ktoré slúžia pre zabezpečenie dopravy lyžiarov na

zjazdovky lyžiarskeho strediska Vrátna. Kapacita prepravy osôb v týchto zariadeniach je 10 850 osôb/hod.

3.3.1.2 Technická infraštruktúra

Rozvod vody

Zásobovanie pitnou vodou sa uskutočňuje zo zdroja na vlastnom území obce. Je ním vodný zdroj Krivánska Rizna v Terchovej.

Kanalizácia

V obci Terchová je vybudovaná kanalizačná sieť skolaudovaná od r. 2008 s napojením do kanalizačného zberača čistiarne odpadových vôd Žilina.

Elektrická energia

Obec Terchová je elektrifikovaná na 100%. Elektrickú energiu zabezpečuje tepelná a vodná elektráreň v Žiline cez transformačnú stanicu, ktorá sa nachádza v katastrálnom území obce Varín (400/110 kV) a je uzlom nadradenej prenosnej sústavy SR. Elektrické rozvody sú riešené vzdušnými rozvodmi.

Zemný plyn

Obec je plynofikovaná strednotlakovým plynovodom s priemerom DN 50mm a pracovným pretlakom PN 100kPA. Z hľadiska nadradenej plynárenskej sústavy je hlavným zdrojom zemného plynu v obci medzištátny VTL plynovod Bratstvo s prepojovacím VTL plynovodom Severné Slovensko. Dodávku zemného plynu zabezpečuje plynovod Severné Slovensko DN 500 PN 64 MP s trasou okolo Varína. V katastri obce sa nachádza jedna regulačná stanica zemného plynu.

Zásobovanie teplom

Realizuje sa prostredníctvom energeticko-výrobno-zásobovacích sústav, ako sú rozvod elektriny, CZT, rozvod plynu, alebo palivami (koks, uhlie, oleje, P-B). V obci Terchová prevláda decentralizované až individuálne zásobovanie teplom.

Pošta a telekomunikácie

Obec Terchová je pokrytá signálom všetkých súčasných mobilných operátorov.

3.3.1.3 Sociálna infraštruktúra

Podstatný počet subjektov sociálnej infraštruktúry patrí pod verejný sektor, ktorého koncepčný rozvoj zaisťujú orgány verejnej správy. Sociálnu infraštruktúru predstavujú štruktúry a kapacity zdravotníckych, kúpeľných, školských a výchovných zariadení, ďalej sú to zariadenia sociálnej starostlivosti, obchodu a služieb, ako aj rôzne ubytovacie a stravovacie zariadenia, peňažné ústavy a pod. K tzv. ostatnej vybavenosti radíme zariadenia verejnej administratívy, kultúry, telovýchovy a športu.

Školstvo

Obec pre potreby školskej dochádzky a predškolskej prípravy prevádzkuje ZŠ s MŠ Terchová – Struháreň, ZŠ Terchová a MŠ Terchová. Pri výučbe sú využívané rôzne metódy,

ktoré podporujú samostatnú a aktívnu činnosť žiaka, ale zároveň aj jeho spoluprácu a kooperáciu s ostatnými žiakmi.

Zdravotníctvo a sociálna pomoc

V oblasti obce Terchová poskytuje zdravotnícke služby Obvodné zdravotné stredisko v Terchovej. Okrem tohto strediska, sú ďalšie v blízkych obciach - Belá, Teplička nad Váhom, Varín a Zázrivá. V Zázrivej pôsobí Ústav národného zdravia sociálna pomoc. V Terchovej sa nachádza i dom dôchodcov a domov sociálnych služieb pre dospelých s celoročným pobytom.

Kultúra a šport

V strede obce sa nachádza rímskokatolícky kostol sv. Cyrila a Metoda, ktorý bol postavený v r. 1949. Okrem kostola sa v obci nachádza kultúrny dom a knižnica. V obci sú záujmové združenia, kluby, kultúrne súbory a pravidelné spoločenské a kultúrne podujatia a agroturistické areály v obciach Terchová a Zázrivá s možnosťou jazdy na koňoch. Tiež majú futbalové ihrisko, miniihrisko, tenisový kurt, športovú halu, telocvičňu a relaxačné centrum (vodný svet).

Obyvateľstvo

K 31. 12. 20015 žilo v obci Terchová 4038 obyvateľov, pričom jej celková rozloha bola 84,54 km2. Priemerná hustota osídlenia obce je pod úrovňou slovenského priemeru (110 obyvateľov na km2) a mala hodnotu cca 48 obyvateľov na km2.

3.3.2.1 Demografický vývoj

Vývoj počtu obyvateľov obce Terchová možno sledovať od roku 1869, kedy sa uskutočnilo prvé sčítanie obyvateľstva v jednotlivých obciach územia dnešnej Slovenskej republiky (vtedajšieho Rakúsko - Uhorska). Počet obyvateľov striedavo rástol a klesal a to v dôsledku rôznych spoločenských zmien - či už to boli negatívne procesy ako morová epidémia, prvá a druhá svetová vojna, migrácia obyvateľstva do zahraničia alebo aj samotné pričleňovanie a odčleňovanie obce k iným obciam. V roku 1869 mala obec Terchová 3 635 obyvateľov. V nasledujúcom období, až do roku 1990 počet jej obyvateľov neustále klesal (v roku 1980 to bolo 3388 obyvateľov, s výnimkou desaťročia 1890 – 1900, kedy počet jej obyvateľov mierne stúpol). Za príčinu tohto úbytku obyvateľstva možno považovať jednak morovú epidémiu, ktorá bola dôsledkom suchého obdobia v rokoch 1845 -1847 a jednak hromadné sťahovania ľudí na Dolnú Zem v dôsledku nedostatku pracovných príležitosti nielen v samotnej obci, ale aj v okolitom regióne. Po roku 1910 môžeme sledovať kolísavý vývoj počtu obyvateľov obce (t.j. od roku 1869 po rok 2009). Najväčší nárast obyvateľstva obce bol zaznamenaný v rozmedzí rokov 1950 – 1961 (nárast o 431 obyvateľov). Tento jav je výsledkom zlepšovania sa života obyvateľov po druhej svetovej vojne a čiastočne aj faktom, že sa do produktívneho veku v tomto období dostala pomerne silnejšia populácia z povojnového obdobia prvej svetovej vojny. V rokoch 1993 – 2015 nastal striedavo rast aj pokles počtu obyvateľov obce. Celkovo počet jej obyvateľov v tomto období mierne poklesol, a to z 4069 obyvateľov v roku 1993 na 4061 obyvateľov v roku 2015, z toho 2062 mužov a 1999 žien.

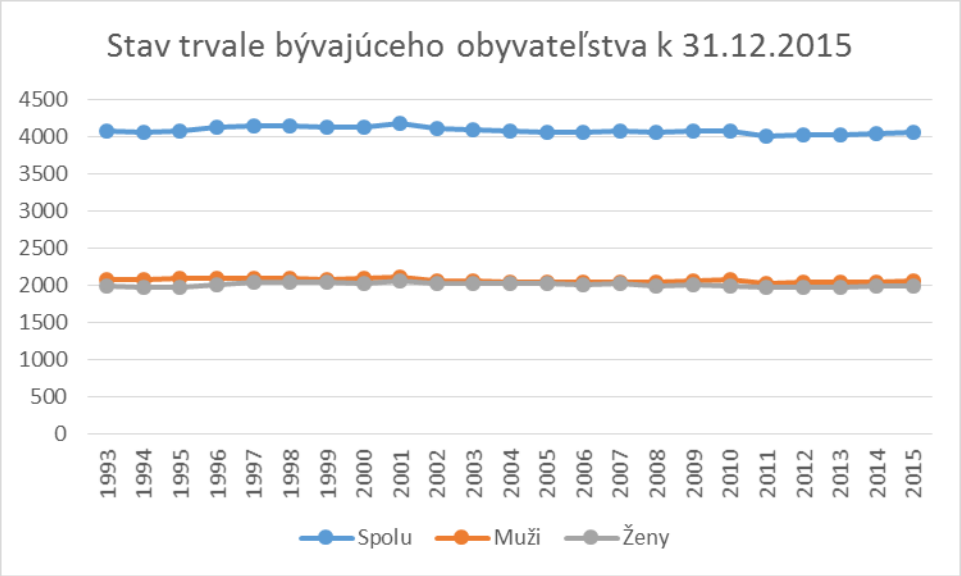
Tabuľka č.3 - Vývoj počtu obyvateľov obce

Okres	Obec	Roky	Spolu	Muži	Ženy
Okres Žilina	Terchová	1993	4069	2077	1992

Okres Žilina	Terchová	1994	4056	2085	1971
Okres Žilina	Terchová	1995	4072	2089	1983
Okres Žilina	Terchová	1996	4124	2105	2019
Okres Žilina	Terchová	1997	4135	2091	2044
Okres Žilina	Terchová	1998	4139	2094	2045
Okres Žilina	Terchová	1999	4123	2084	2039
Okres Žilina	Terchová	2000	4134	2102	2032
Okres Žilina	Terchová	2001	4173	2119	2054
Okres Žilina	Terchová	2002	4101	2067	2034
Okres Žilina	Terchová	2003	4095	2061	2034
Okres Žilina	Terchová	2004	4073	2048	2025
Okres Žilina	Terchová	2005	4065	2045	2020
Okres Žilina	Terchová	2006	4049	2041	2008
Okres Žilina	Terchová	2007	4073	2050	2023
Okres Žilina	Terchová	2008	4049	2047	2002
Okres Žilina	Terchová	2009	4077	2070	2007
Okres Žilina	Terchová	2010	4076	2077	1999
Okres Žilina	Terchová	2011	4006	2031	1975
Okres Žilina	Terchová	2012	4015	2039	1976
Okres Žilina	Terchová	2013	4018	2038	1980
Okres Žilina	Terchová	2014	4038	2052	1986
Okres Žilina	Terchová	2015	4061	2062	1999

Zdroj: „Štatistický úrad SR databáza DATAcube.“

Graf č.1 Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.2015

Zdroj: „Štatistický úrad SR databáza DATAcube.“

Pre podrobnejší rozbor príčin týchto zmien v počte obyvateľov je potrebné preskúmať tak prirodzený ako aj mechanický pohyb obyvateľov – teda celkovú dynamiku obyvateľstva. Dynamiku obyvateľstva možno charakterizovať dvoma hlavnými kategóriami pohybu – prirodzeným a mechanickým pohybom obyvateľov. Prirodzený pohyb zahŕňa populačné procesy súvisiace s rozmnožovaním a odumieraním obyvateľstva. Sú to pôrodnosť (natalita) a úmrtnosť (mortalita). Oba tieto procesy ovplyvňuje množstvo faktorov. K najvýznamnejším patria biologické, historické a socio - ekonomické faktory a procesy, ale aj sobášnosť a rozvodovosť, ktoré nepriamo ovplyvňujú samotnú pôrodnosť. Rozdielom týchto dvoch hlavných populačných procesov je potom prirodzený prírastok, resp. úbytok obyvateľstva.

Základnou charakteristikou pôrodnosti je počet živonarodených detí, ktorý sa ale pre porovnanie v rôznych časových okamihoch a pre rôzne regióny uvádza prepočítaný na 1000 obyvateľov. V tomto prípade hovoríme o miere živorodenosti. Podobne je to pri úmrtnosti. V oboch prípadoch sa počty narodených, resp. zomretých porovnávajú so stredným stavom obyvateľstva. K priestorovému pohybu obyvateľov patri migrácia (sťahovanie), v rámci ktorej rozlišujeme emigráciu (odsťahovanie) a imigráciu (prisťahovanie), dočasné zmeny pobytu, dochádzka do zamestnania a nepravidelne dočasné pohyby. Výsledkom prirodzeného a mechanického pohybu obyvateľstva je celkový prírastok alebo úbytok obyvateľstva.

Tabuľka č.4 Prírastok obyvateľov k 31.12.2015

Okres	Obec	Názov ukazovateľa	Spolu	Muži	Ženy
Okres Žilina	Terchová	Živonarodení (Osoba)	42	21	21
Okres Žilina	Terchová	Zomretí (Osoba)	37	22	15
Okres Žilina	Terchová	Prirodzený prírastok obyvateľstva (Osoba)	5	-1	6
Okres Žilina	Terchová	Migračné saldo (Osoba)	18	11	7
Okres Žilina	Terchová	Celkový prírastok obyvateľstva (Osoba)	23	10	13

Zdroj: „Štatistický úrad SR databáza DATAcube.“

V ďalších rokoch sa očakáva mierne progresívny vývoj počtu obyvateľov obce, najmä vplyvom migrácie obyvateľstva z mesta Žilina do okolitých vidieckych sídiel.

VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Veková štruktúra obyvateľstva je okrem demografického aj dôležitým ekonomickým ukazovateľom. Priemerný vek obyvateľov obce Terchová je 38,95 rokov. Obyvateľstvo v predproduktívnom veku (do 14 rokov) tvorí 15,69 % obyvateľstva obce, v produktívnom (15 – 54Ž/59M) 70,77 % a v poproduktívnom (60 a viac rokov) 13,54 % obyvateľstva obce. Z hľadiska ekonomickej aktivity je tento stav priaznivý, nakoľko produktívna zložka výrazne prevyšuje neproduktívnu. Priaznivým ukazovateľom samotného veku obyvateľov obce Terchová je index starnutia, v porovnaní s celoslovenským priemerom (94,22 %) k 31.12.2015 86,34 %.

Tabuľka č.5 Indexy vekového zloženia obce k 31.12.2015

Okres	Obec	Názov ukazovateľa	Spolu	Muži	Ženy
Okres Žilina	Terchová	Index ekonomického zaťaženia osôb (%)	41,3	37,56	45,38
Okres Žilina	Terchová	Index ekonomickej závislosti mladých ľudí (%)	22,16	22,95	21,31
Okres Žilina	Terchová	Index ekonomickej závislosti starých ľudí (%)	19,14	14,61	24,07
Okres Žilina	Terchová	Index starnutia (%)	86,34	63,66	112,97
Okres Žilina	Terchová	Mediánový vek (Rok)	37,9	36,7	39,4
Okres Žilina	Terchová	Priemerný vek obyvateľa (Rok)	38,95	37,36	40,6
Okres Žilina	Terchová	Podiel osôb v predproduktívnom veku (%)	15,69	16,68	14,66
Okres Žilina	Terchová	Podiel osôb v produktívnom veku (%)	70,77	72,7	68,78
Okres Žilina	Terchová	Podiel osôb v poproduktívnom veku (%)	13,54	10,62	16,56

Zdroj: „Štatistický úrad SR databáza DATAcube.“

VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA

Vzdelanostnou štruktúrou obyvateľstva sa chápe dosiahnutý stupeň vzdelania. Je odrazom kultúrnej vyspelosti spoločnosti. Ovplyvňuje ju životná úroveň obyvateľstva a podmieňuje úspešný rozvoj hospodárstva vo všetkých jeho sférach. Obec Terchová sa vyznačuje priemernou vzdelanostnou štruktúrou obyvateľstva. Najviac obyvateľov obce má najvyššie dokončené vzdelanie základné (27,3% zo všetkého obyvateľstva obce). Druhým najvyššie dosiahnutým stupňom vzdelania je učňovské bez maturity 26,5 %. 12 % obyvateľov obce má úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou. Vysokoškolsky vzdelaní ľudia predstavujú skoro 2,2% všetkého obyvateľstva. Z nich najviac je univerzitného zamerania (44%). Pre potreby regionálneho trhu práce je táto vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce zatiaľ vyhovujúca. Treba si však uvedomiť, že v súčasnosti má vzdelanostná úroveň obyvateľstva čoraz vyššiu hodnotu a to v súvislosti s príchodom tak domácich ako aj zahraničných investorov, ktorí neustále zvyšujú kvalifikačné nároky na svojich zamestnancov. Pre porovnanie na Slovensku je vzdelanostná štruktúra nasledovná: 26 % úplné stredoškolské vzdelanie, 21 % základné vzdelanie, 20 % učňovské bez maturity a 7 % vysokoškolské vzdelanie.

Zdroj: ŠU SR k 31.12.2008

3.4 Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia

3.4.1 Ovzdušie

Na stav ovzdušia vplývajú rôzne zdroje znečistenia v samotnej obci, automobilová doprava a tiež prenos emisií zo vzdialených zdrojov.

Podľa Slovenského hydrometeorologického ústavu sú hlavne v Žilinskej kotline nevhodné rozptylové podmienky emisií. Jedná sa hlavne o početné stavy bezvetria a malých rýchlosti vetra do 2 m/s. Slabé revetrávanie je okrem toho znásobované častými inverznými stavmi atmosféry, ktoré zabraňujú rozptylu emisií škodlivých látok vo vyšších vrstvách atmosféry. Tie sa potom koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. To spôsobuje početné inverzie, ktoré sa vyskytujú hlavne na jeseň a v zime, a to vo večerných a nočných hodinách. K najväčším znečisťovateľom ovzdušia obce patrí firma DOLVAP Varín a Píla Varín.

V hodnotenom území sa nenachádza žiadny významný zdroj znečistenia ovzdušia.

3.4.2 Povrchové a podzemné vody

Kvalitu **povrchových vôd** ovplyvňujú hlavne priemysel a poľnohospodárstvo. Najväčšími znečisťovateľmi sú priemyselné podniky, vodárenské spoločnosti (čistiarne odpadových vôd) a sídla s nevybudovanou kanalizáciou, čo vypúšťajú odpadové vody priamo do vodných tokov. K plošnému znečisteniu prispieva aj poľnohospodárska výroba. Čo sa týka kvality **podzemnej vody**, tá sa dlhodobo sleduje, a to v súvislosti s využívanými zdrojmi. Problémy s využívaním vodných zdrojov sa vyskytovali hlavne v minulosti, a to v dôsledku zvýšených koncentrácii dusičnanov, ktorých pôvodom bola intenzívna poľnohospodárska činnosť a nakladanie so splaškovými odpadovými vodami. Útlm poľnohospodárskej výroby znamenal znižovanie koncentrácii dusičnanov na prijateľnú úroveň (do 50 mg NO3 /l).

3.4.3 Kontaminácia pôd

Čo sa týka znečisťovania pôd v danej oblasti, najväčší podiel má používanie hnojív a pesticídov, čo je však problémom, ktorý sa rieši využívaním novších, bezpečnejších prípravkov a postupne sa vykazuje trend znižovania dávok chemikálii do pôdy.

Sumárne platí, že obec Terchová nepatrí medzi environmentálne zaťažené územie.

3.4.4 Zdravotný stav obyvateľstva

Zdravotný stav obyvateľstva závisí od viacerých faktorov – životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti, ekonomická a sociálna situácia, výživové návyky a v neposlednom rade aj životné prostredie. K základným charakteristikám zdravotného stavu obyvateľstva patrí úmrtnosť – mortalita. Výška ukazovateľov celkovej úmrtnosti závisí od ekonomických, kultúrnych, životných a pracovných podmienok a vekovej štruktúry obyvateľstva.

Tabuľka č.6 Prehľad stavu o úmrtí k 31.12.2015

Okres	Obec	Roky	Spolu	Muži	Ženy
			Zomretí (Osoba)	Zomretí (Osoba)	Zomretí (Osoba)
Okres Žilina	Terchová	1996	46	30	16
Okres Žilina	Terchová	1997	49	35	14
Okres Žilina	Terchová	1998	44	26	18
Okres Žilina	Terchová	1999	54	33	21
Okres Žilina	Terchová	2000	46	23	23
Okres Žilina	Terchová	2001	41	22	19
Okres Žilina	Terchová	2002	50	29	21
Okres Žilina	Terchová	2003	54	33	21
Okres Žilina	Terchová	2004	55	30	25
Okres Žilina	Terchová	2005	52	25	27
Okres Žilina	Terchová	2006	51	31	20
Okres Žilina	Terchová	2007	31	17	14
Okres Žilina	Terchová	2008	71	37	34
Okres Žilina	Terchová	2009	40	21	19
Okres Žilina	Terchová	2010	50	22	28
Okres Žilina	Terchová	2011	58	27	31
Okres Žilina	Terchová	2012	36	18	18
Okres Žilina	Terchová	2013	45	26	19
Okres Žilina	Terchová	2014	26	13	13
Okres Žilina	Terchová	2015	37	22	15

Zdroj: „Štatistický úrad SR databáza DATAcube.“

Starnutie populácie sa odráža aj v úmrtnosti podľa príčin smrti, kde jednoznačne dominujú choroby obehovej sústavy a choroby krvi a krvotvorných orgánov. Pri sledovaní úmrtnosti obyvateľstva v závislosti od pohlavia v roku 2015 je možné v obci Terchová pozorovať nadúmrtnosť mužov.

3.5 Syntéza hodnotenia súčasných environmentálnych problémov posudzovanej lokality.

Environmentálna regionalizácia SR na základe komplexného zhodnotenia stavu ovzdušia, podzemnej a povrchovej vody, pôdy, horninového prostredia, bioty a ďalších faktorov vymedzuje 5 stupňov kvality životného prostredia (SAŽP 2010). Záujmové územie sa nachádza vo Fatranskom regióne 1. environmentálnej kvality.

Regióny 1. environmentálnej kvality pokrývajú predovšetkým prostredie vysokej kvality (1. stupeň), pričom najmä v ich okrajových, niekedy aj centrálnych častiach sa môže vyskytnúť prostredie vyhovujúce (2. stupeň). Lokálne sú prítomné v regiónoch 1. environmentálnej kvality aj enklávy prostredia mierne narušeného (3. stupeň), spravidla najčastejšie v blízkosti väčších sídelných zoskupení.

Predchádzajúce analýzy jednotlivých zložiek životného prostredia, ktoré vychádzajú z úrovne vyššej krajinno-priestorovej jednotky korešpondujú s environmentálnou regionalizáciou územia Slovenska (SAŽP 2010). Pokiaľ na základe vykonaných analýz abiotických, biotických a socioekonomických podkladov o území vytvoríme zjednodušený model krajinno-ekologického komplexu na úrovni záujmového priestoru získame homogénny priestorový areál (typ KEK) s rovnakými krajinnoekologickými vlastnosťami. Identifikované typy krajinnoekologických komplexov (typ KEK) na záujmovej lokalite:

- KEK - polygón vodných tokov
- KEK - polygón brehových porastov a pobrežných pozemkov

Na základe interpretácie vlastností jednotlivých krajinnoekologických komplexov a požiadaviek navrhovanej činnosti (vstupy a výstupy) môžeme identifikovať environmentálne problémy a limity (hmotné a nehmotné prvky) vo vzťahu k známym rizikám, ktoré navrhovaná činnosť predstavuje.

Súčasné environmentálne problémy v širšom záujmovom území:

Abiotický komplex krajiny

- Znečistenie povrchových vôd mimo sídelnej jednotky obce.
- Znečistenie ovzdušia (v línii okolo ciest).

Biotický komplex krajiny

- Eutrofizácia povrchových vôd – zmeny vo vodnom ekosystéme.

Socioekonomický komplex krajiny

- Nerozvinutá ponuka služieb a sociálnej infraštruktúry (absencia zariadenia sociálnej starostlivosti).
- Zvýšené povodňové riziko pre ľudské sídla.
- Automobilová doprava vedená cez sídelný útvar.

Identifikované limity (vyplývajúce z legislatívy) vo vzťahu k známym vplyvom, ktoré navrhovaná činnosť predstavuje :

- Kvalita vôd podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách.
- Nariadenia vlády č.269/2010 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.
- Ochrana ovzdušia podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší.
- Hladina hluku vo vonkajšom priestore stanovená podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v hodnotách 50 dB pre dennú dobu, 50 dB pre večer a 45 dB pre noc (22:00-06:00).
- Nakladanie s odpadmi stanovené podľa zákona č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a VZN Terchová.
- Zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení – výrub brehových porastov.
- Zákon č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov.

Identifikované krajinno-ekologické limity :

- hodnotná drevinná vegetácia v území (sprievodná drevinná vegetácia vodných tokov mimo zastavaného územia),

Za najvážnejšie environmentálne aspekty v obci Terchová možno považovať kvalitu povrchových vôd, ktoré sú ovplyvňované obcami v horných úsekoch tokov a zvýšené povodňové riziko pre ľudské sídla.

Vzhľadom na rozsah identifikovaných limitov vyskytujúcich sa v dotknutom území a skutočnosť, že krajinný priestor prepojený s najbližším okolí m nepredstavuje územie, v ktorom by navrhovaná činnosť bola vylúčená alebo územie so synergickým efektom nepriaznivých faktorov možno konštatovať, že územie je vhodné pre navrhovanú činnosť.

3.6 Základné údaje o predpokladaných vplyvoch činnosti na životné prostredie a možnostiach opatrení na ich zmiernenie

3.6.1 Požiadavky na vstupy

Úprava vodných tokov na prietok Q100 je navrhovaná v katastrálnom území obce Terchová v úsekoch situovaných v zastavanom území a mimo zastavaného územia obce. Dotknuté vodné toky predstavujú v tomto území prírodné líniové krajinné prvky, ktoré dotvárajú súčasnú krajinnú štruktúru s významnými ekologickými a environmentálnymi funkciami. Navrhované technické riešenie protipovodňových úprav na tokoch zachováva smerové pomery tokov (pôvodné trasovanie) s využitím prírodných materiálov a výsadbou sprievodných brehových porastov. Úprava dotknutých korýt tokov nespôsobuje nový záber krajinného priestoru.

3.6.1.1 Záber pôdy

Územie určené na realizáciu protipovodňových opatrení zasahuje do korýt vodných tokov a pobrežných pozemkov. Umiestnenie stavebných objektov si vyžiada trvalý a do časný záber poľnohospodárskych pozemkov situovaných v hraniciach zastavaného územia obce Terchová. Vzhľadom však na rozsah výstavby vodných stavieb umiestňovaných predovšetkým do korýt dotknutých vodných tokov záber nepresiahne plochu väčšiu ako 500 m2. Pre takýto rozsah nie je potrebné v súlade s § 17 ods. 2 písm.b) zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov rozhodnutie o trvalom odňatí nakoľko výstavbou dotknutá pôda sa nachádza v hraniciach zastavaného územia a nepresiahne plochu väčšiu ako 500 m2.

3.6.1.2 Chránené územia, chránené stromy a pamiatky

Navrhovaná výstavba objektov protipovodňovej ochrany svojim situovaním v krajine nezasahuje do chránených území, chránených krajinných prvkov, prírodných pamiatok, chránených stromov podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

3.6.1.3 Výrub drevín

Úprava si vyžiada výrub nasledovnej drevín :

-stromy s priemerom kmeňu do 30 cm	cca 12 ks
-stromy s priemerom kmeňu do 20 cm	cca 30 ks
-stromy s priemerom kmeňu do 10 cm	cca 38 ks
-kríky	cca 220 m^2

Kry a vetvy stromov budú zoštiepkované, pne ponúknuté na energetické zhodnotenie, spracovanie, prípadne odpredaj ostatnej hmoty zabezpečí v spolupráci so správcom toku investor. Náhradná výsadba bude vykonaná v rozsahu vyčíslenia spoločenskej hodnoty odstránených drevín prioritne v blízkosti upravovaných vodných tokov a lokalitách podľa požiadaviek samosprávy obce.

3.6.1.4 Ochranné pásma

Pásma ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií sú vymedzené najmenšou vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia a kanalizačného potrubia na obidve strany :

- 1,5 m pri verejnom vodovode a kanalizácii do priemeru 500 mm vrátane
- 2,5 m pri verejnom vodovode a kanalizácii nad priemer 500 mm,

Ochranné pásmo cintorína
- 50 m od oplotenia (zákč..470/2005 Z.z.)

Ochranné pásmo lesa

V riešenom území je potrebné rešpektovať ochranné pásmo lesa podľa § 10 zákč.. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov , do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku smerom von z lesa.

V zmysle zákona č. 656 / 2004 Z.z. je potrebne dodržať pásmo ochrán od osi plynovodu na každú stranu

Ochranné pásmo od STL plynovodu na každú stranu
- STL vo voľnom teréne ..... 4 m
- STL zastavané územie ..... 1 m
- Regulačná stanica..... 8 m

- STL vo voľnom teréne ..... 10 m
- STL zastavané územie ..... určuje dodávateľ plynu
- Regulačná stanica..... 50 m

3.6.1.5 Spotreba stavebných materiálov a vody

Stavebné konštrukcie a materiály sú oporné múry, kamenné murivo, záhozové a rovnaninové brehové opevnenia, priečne stupne betónové prahy, gabiónový múr. Základné použité materiály navrhovaných konštrukcií sú kameninové murivo, kamenná rovnanina, betónové prahy. Dno potoka bude z kamennej rovnaniny len v najkritickejších miestach ako sú ostré oblúky, sútok, výtok spod mostov. Väčšina dna potoka ostane nespevnená a stabilizuje sa betónovými prahmi výšky 0,1 – 0,15 m. V miestach, kde sa prejavuje zvýšený zosuv brehov budú vybudované vyvýšené múry z kamenného muriva alebo sa vybuduje gabiónový múr.

Navrhovaná skladba materiálu zabezpečí stabilitu koryta, dostatočnú kapacitu a zároveň vhodne zapadne do prostredia podhorskej obce.

V rámci stavebno-montážnych prác je potrebné zabezpečiť zdroj vody. Možným zdrojom vody je odber vody z miestneho vodného toku. O súhlase na odber vody je potrebné požiadať príslušný orgán štátnej vodnej správy okresný úrad životného prostredia.

3.6.1.6 Elektrická energia

Pre potreby výstavby budú slúžiť existujúca elektrická sieť, prípadne elektrocentrály.

3.6.1.7 Vykurovanie

Vzhľadom na charakter navrhovanej stavby sa zásobovanie teplom nevyžaduje.

3.6.1.8 Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Stavba bude v súbehu so štátnou cestou III tr.č. 2117. Štátna cesta bude slúžiť na dopravu materiálu na staveniská. V čase výstavby sa jedna polovica cesty - jeden jazdný pruh odstaví.

V miestach výjazdu stavebných strojov na štátnu cestu navrhujem umiestniť dopravné značenie D60 zmena miestnej úpravy – výjazd stavebných strojov.

Premávku v priebehu trvania výstavby pozdĺž štátnej cesty č. 2117 usmerní dopravné značenie umiestnené na hraniciach dočasného záberu. Na začiatku a na konci úsekov miestnych a štátnych komunikácií, ktoré budú dotknuté, sa umiestnia dopravné značky „Zúžená vozovka (z jednej strany)“, „Práca na ceste“ a dopravná značka obmedzujúca rýchlosť jazdy na 40 km/h. v jazdnom pruhu, kde dôjde k obmedzeniu dopravy výstavbou a pohybom mechanizmov sa osadí dopravná značka „Prikázaný smer obchádzania“. Dĺžka stavebného záberu je max 50 m - jeden jazdný pruh. Vo vzdialenosti 160 m pred stavebným záberom umiestňujeme zvislú dopravnú značku zakazujúcou predchádzanie motorových vozidiel. Vo vzdialenosti 80 m sa umiestni dopravná značka „Práca na ceste“. Vo vzdialenosti 60 m bude umiestnená značka „Zúžená vozovka (z jednej strany)“. Následne vo vzdialenosti 40 m sa umiestni značka „Zákaz predbiehania“ a vo vzdialenosti 20 značka obmedzujúca rýchlosť jazdy na 40 km/h. 5 m pred prekážkou bude umiestnená dopravná značka „Prednosť protiidúcich vozidiel (umiestnená v jazdnom pruhu, kde sa nachádza prekážka) alebo „Prednosť pred protiidúcimi vozidlami (v opačnom voľnom pruhu). Tesne pred prekážkou sa umiestni zábrana na označenie prekážky a značka s prikázaným smerom obchádzania. V noci a za zníženej viditeľnosti je potrebné všetky prekážky na ceste označiť prerušovaným oranžovým svetlom, červeno bielou páskou a prekryť. Značky budú umiestňované obojsmerne. Na obidvoch koncoch vo vzdialenosti 160 m sa umiestni značka koniec viacerých zákazov. Dočasné dopravné značenie bude osadené na stĺpikoch s bielo červenými pruhmi. V miestach výjazdov stavebných strojov sa umiestni značka upozorňujúca na výjazd nákladných vozidiel.

Pracovný priestor je stavebný dodávateľ povinný zreteľne ohraničiť, označiť a zabezpečiť nočným výstražným osvetlením obojsmerne v prípade, že sa do večera neodstránia prekážky.

Práce sa zrealizujú tak, aby bol umožnený prejazd pohotovostných vozidiel ako aj vjazd do rodinných domov a iných objektov v blízkosti stavby .

3.6.1.9 Požiadavky na pracovné sily

Predpokladaný počet zamestnancov počas výstavby objektov protipovodňovej ochrany je približne 20 pracovníkov.

3.6.2 Údaje o výstupoch

3.6.2.1 Priamy vplyv na ovzdušie

Krátkodobé pôsobenie : etapa stavebných prác

V etape stavebných prác sa očakáva znečistenie ovzdušia emisiami z mobilných zdrojov (dopravných mechanizmov), prechodné zvýšenie úrovne hluku a zvýšenie sekundárnej prašnosti v dôsledku dopravy stavebného materiálu na staveniská.

Obdobie negatívneho pôsobenia týchto činiteľov bude obmedzené na dobu výstavby, kedy sa budú vykonávať zemné práce a zakladanie objektov. Negatívne sprievodné javy stavebnej činnosti v území majú priestorové a časové ohraničenie a je predpoklad, že ich pôsobenie zasiahne najbližšie rodinné domy.

Dlhodobé pôsobenie : etapa prevádzkovania

Zriadenie objektov protipovodňovej ochrany neprináša do územia zdroje znečisťovania ovzdušia a samotné prevádzkovanie týchto objektov nepôsobí na kvalitu ovzdušia. Sekundárne sa predpokladá malé zvýšenie emisií v ovzduší vplyvom mechanizmov v prípade údržby navrhovaných vodných stavieb, čo bude mať z hľadiska časového pôsobenia krátkodobý charakter.

Zdrojom znečisťujúcich látok z mobilných zdrojov znečisťovania ovzdušia budú :

- automobilová technika (znečisťujúce látky NOx, CO, VOC, sekundárne TZL). Prevádzkovanie navrhovaných vodných stavieb zvýši z nečistenie vonkajšieho ovzdušia veľmi malou mierou.

3.6.2.2 Odpadové vody

Krátkodobé pôsobenie : etapa stavebných prác

Technologický postup pri výstavbe objektov protipovodňovej ochrany nekladie osobitné nároky na potrebu vody. Potrebu technologickej vody bude zabezpečovať dodávateľ stavebných prác samostatne v priestore mimo dotknutého územia (výroba betónových zmesí a pod.). V prípade potreby technologickej vody je potrebné zabezpečiť zdroj vody. Možným zdrojom vody je odber vody z vodného toku. O súhlase na odber vody je potrebné požiadať príslušný orgán štátnej vodnej správy okresný úrad životného prostredia.

Počas výstavby vodných stavieb bude zhotoviteľ stavby povinný zabezpečiť dočasné šatne a hygienické zariadenia (mobilné bunky) pre pracovníkov s pravidelným odvozom splaškových odpadových vôd do čistiarne odpadových vôd.

Dlhodobé pôsobenie : etapa prevádzkovania

Samotná prevádzka objektov protipovodňovej ochrany nebude produkovať odpadové vody. Potencionálne znečistenie povrchových a podzemných vôd môže nastať v prípade havarijného úniku ropných látok z mechanizácie, ktorá bude vykonávať údržbu vodných stavieb. Z uvedeného dôvodu bude potrebné klásť zvýšený dôraz na technický stav mechanizácie, ktorá bude určená k údržbe vodných stavieb.

3.6.2.3 Hluk

Krátkodobé pôsobenie : etapa výstavby

K ovplyvňovaniu dotknutého územia zvýšenou hladinou hluku počas výstavby bude dochádzať predovšetkým pri zemných prácach, stavebných prácach, doprave materiálov a konštrukcií. Z hľadiska pôsobenia sa jedná sa o hluk krátkodobý, neperiodický. Vzhľadom na umiestnenie jednotlivých stavenísk predstavujú stavebné práce zvýšenie úrovne hladiny hluku a je predpoklad, že ich pôsobenie zasiahne najbližšie rodinné domy.

Dlhodobé pôsobenie : etapa prevádzkovania

Navrhované objekty protipovodňovej ochrany nebudú zdrojom hluku. Zvýšená úroveň hluku v okolí objektov protipovodňovej ochrany sa bude vyskytovať len v čase údržby vodných stavieb.

Zdroje hluku :

- automobilová doprava (príjazdová komunikácia),
- mechanizácia vykonávajúca údržbu vodných stavieb.

Navrhovaná činnosť neprispieva k trvalému zvýšeniu úrovne hluku v dotknutom území.

3.6.2.4 Odpadové hospodárstvo

Predpoklad vzniku odpadov počas realizácie stavby

Počas výstavby sa predpokladá vznik najmä ostatných druhov odpadov zo stavebnej činnosti, pričom spôsob nakladania s týmito odpadmi musí byť zosúladený s platnými právnymi predpismi v oblasti odpadového hospodárstva. Za odpadové hospodárstvo v priebehu výstavby bude zodpovedať stavebník, ktorý bude plniť všetky povinnosti pôvodcu odpadov.

Predpoklad vzniku odpadov pri výstavbe

Očakáva sa produkcia odpadov kategórie: ostatný – O, a v malej miere nebezpečný – N podľa vyhlášky MŽP SR č. 284/2001 Z.z. o kategorizácii odpadov – Katalóg odpadov.

Tab. č.7 Prehľad produkovaných odpadov

Kód	Názov odpadov	Kategória	Množstvo t
150101	Obaly z papiera a lepenky	O	0,15
150102	Obaly z plastov	O	0,10
150104	Obaly z kovu	O	0,20
150110	Obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok, alebo kontamin. nebezp. látkami	N	0,02
170107	Zmesi betónu, tehál, obkladačiek, dláždic a keramiky iné ako uvedené v 170106 (neobsahujúce nebezpečné látky)	O	0,40
170201	Drevo	O	0,30
170203	Plasty	O	0,05
170405	Železo a oceľ	O	0,40
170506	Výkopová zemina iná ako uvedená v 170505	O	25,0

Kategória O-ostatný N-nebezpečný

Spôsob nakladania s odpadmi :

Odpady :

- výkopová zemina (170506) bude využitá v obci Terchová na terénne úpravy,
- odvoz na skládku odpadov resp. na zhodnotenie (150102, 170107, 170203).
- odovzdané oprávnenej osobe na materiálové zhodnotenie (170201, 150104, 170405).
- odovzdané oprávnenej osobe na nakladanie s nebezpečným odpadmi (150110).

Nakladanie s odpadmi počas prevádzky vodných stavieb

Samotná prevádzka objektov protipovodňovej ochrany nebude produkovať odpady. Malé množstvo ostatných odpadov môže vznikať pri údržbe jednotlivých objektov.

Tab. č.8 Prehľad produkovaných odpadov po čas prevádzky

Kód	Názov odpadov	Kategória
170201	Drevo	O
170203	Plasty	O
170405	Železo a oce ľ	O
170506	Výkopová zemina iná ako uvedená v 170505	O

Kategória O-ostatný

Vyprodukované odpady budú uložené v kontajneroch nato určených a bude zabezpečené ich zhodnotenie alebo zneškodnenie vo vhodných zariadeniach v pravidelných intervaloch v spolupráci so zmluvným partnerom, ktorý bude držiteľom potrebných oprávnení.

3.6.2.5 Žiarenia a iné fyzikálne polia

Výstavba a prevádzka objektov protipovodňovej ochrany nebude zdrojom rádioaktívneho alebo elektromagnetického žiarenia.

3.6.2.6 Vibrácie

Výstavba a prevádzka objektov protipovodňovej ochrany nebude zdrojom vibrácií.

3.6.2.7 Vyvolané investície

Uvedená stavba si nevyžiada žiadne vyvolané investície.

3.6.2.8 Hodnotenie zdravotných rizík

Znečisťujúce látky pochádzajúce z priemyslu, poľnohospodárstva a ďalších zdrojov sú pre ľudský organizmus cudzorodé a v závislosti od ich charakteru a kvantity ohrozujú resp. narušujú zdravie človeka. Na zhoršené zdravie obyvateľov a ich zvýšenú úmrtnosť v niektorých regiónoch jednoznačne vplýva znečistené alebo poškodené životné prostredie, kombinované so životným štýlom, úrovňou zdravotníckej starostlivosti i fyzickou (genetickou) dispozíciou. Environmentálny aspekt však na viacerých lokalitách výrazne dominuje a prostredníctvom škodlivých látok má karcinogénne, teratogénne a ďalšie nepriaznivé účinky na ľudské zdravie a vek. Exaktné výskumy napríklad štatisticky preukázali, že 60-90% rakovinových ochorení je spôsobených stavom životného prostredia.

Záujmové územie je podľa uvedených informácii o súčasnom stave životného prostredia a environmentálnej regionalizácie Slovenskej republiky (SAŽP 2010) situované vo Fatranskom regióne 2. environmentálnej kvality.

Úprava vodných tokov prináša do zastavaného územia obce Terchová dočasné zhoršenie kvality životného prostredia, časovo ohraničené obdobím výstavby (hlučnosť, prašnosť, produkcia emisií z mechanizmov) a priestorovo obmedzené na okolie staveniska.

Stavebné práce súvisiace s výstavbou protipovodňových opatrení na vodných tokoch nemajú charakter činností s produkciou významného množstva látok alebo faktorov, ktoré by mohli mať negatívny dopad na zdravotný stav obyvateľstva a významný vplyv na zložky životného prostredia dotknutého územia.

V čase prevádzkovania vodných stavieb budú v dotknutom území prevládať priaznivé faktory pre obyvateľov širšieho územia z hľadiska ochrany územia pred zaplavením vodou z vodných tokov, na ktorých sa navrhujú protipovodňové opatrenia.

3.6.2.9 Údaje o predpokladaných vplyvoch na chránené územia

V záujmovom území sa podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení uplatňuje prvý stupeň ochrany. Na území určenom k realizácii vodných stavieb alebo blízkom okolí sa nenachádzajú ekologicky významné biotopy, resp. významné segmenty krajiny z hľadiska ochrany prírody.

Vtáčie územia sa v záujmovom území nevyskytujú (Územia NATURA 2000 v SR, ŠOP SR B.Bystrica, 2011).

Územia európskeho významu sa v záujmovom území nevyskytujú (Územia NATURA 2000 v SR, ŠOP SR B.Bystrica, 2011).

Miestny hydrický biokoridor vodný tok zasahuje do záujmového územia v zastavanom území obce, kde nie je regulovaný. Pre túto časť miestneho biokoridoru bude výstavba predstavovať dočasný bariérový efekt.

3.7 Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia

3.7.1 Vplyvy na podzemnú a povrchovú vodu

Vybudovanie objektov protipovodňovej ochrany nebude mať nepriaznivý vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd. Samotné prevádzkovanie týchto objektov nepredstavuje nebezpečenstvo pre kvalitu povrchových a podzemných vôd za predpokladu, že bude dodržiavaný prevádzkový poriadok údržby a opráv vodných stavieb.

3.7.2 Ovzdušie

Podľa právnych predpisov na úseku ochrany ovzdušia (zákon č. 137/2010 Z.z. o ovzduší) navrhovaná činnosť neprináša do územia zdroje znečisťovania ovzdušia. Samotné prevádzkovanie protipovodňových objektov neprináša zvýšenie znečistenia vonkajšieho ovzdušia. Sekundárne sa predpokladá malé zvýšenie emisií v ovzduší vplyvom mobilných zdrojov znečisťovania ovzdušia - mechanizmov zabezpečujúcich udržiavacie práce, čo bude mať z hľadiska časového pôsobenia krátkodobý charakter.

3.7.3 Pôda

Po ukončení stavebnej činnosti nebude dochádzať k negatívnym vplyvom na horninové prostredie a pôdu.

3.7.4 Fauna a flóra, chránené územia, chránené stromy

Nepredpokladáme žiadne vplyvy na okolitú faunu a flóru, chránené územia, chránené stromy a územný systém ekologickej stability .

Územie nezasahuje do území taxatívne chránených zákonom o ochrane prírody a krajiny. V území sa nenachádzajú chránené stromy.

3.7.5 Krajina a scenéria

V sekundárnej krajinnej štruktúre dotknutého územia výstavbou objektov protipovodňovej ochrany pribudnú nové technické prvky. Na dotknutom území výstavby nastane len čiastočná zmena vo využití krajinného priestoru v dôsledku zásahu do časti prírodnej línie dotknutých vodných tokov. Vodné stavby vzhľadom na projektované parametre a navrhované stavebné materiály opticky vytvoria technické prvky, ktorý budú postupne začlenené do krajiny. Z krajinárskeho hľadiska vzniknú v území nové technické prvky, čo však vzhľadom na charakter stavieb neprinesie významnú zmenu estetiky krajinného prostredia. Vybudovaním objektov protipovodňovej ochrany nedôjde k významnému zásahu do scenérie krajiny nakoľko vodné stavby sú navrhované v nivách vodných tokov s použitím prírodných materiálov tak, že nedôjde k ovplyvneniu celkového vzhľadu priľahlého územia.

3.7.6 Strety záujmov s využitím územia

Z hľadiska funkčného využitia dotknutého územia navrhované protipovodňové opatrenia neprinášajú zmeny, ktoré by v území podstatne menili spôsob jeho využitia.

Navrhované technické opatrenia úpravy tokov sú riešené tak, aby viedli pôvodnými korytami s rešpektovaním technickej infraštruktúry dotknutého územia zároveň chránili územie pred zaplavením povrchovým odtokom.

3.8 Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice

Vplyv investičného zámeru „Protipovodňová ochrana na vodnom toku v k.ú. obce Terchová“ nepresahuje štátne hranice SR

3.9 Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia v dotknutom území

Počas spracovávania zámeru neboli známe žiadne vyvolané súvislosti a okolnosti, ktoré by mohli ovplyvniť proces posudzovania stavu životného prostredia v dotknutom území.

3.10 Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti

Metódou analýzy, syntézy a následnom vyhodnotení krajinnoekologických podkladov o dotknutom území sme dospeli k záveru, že v priebehu výstavby a bežnej prevádzky objektov protipovodňovej ochrany nie je predpoklad vzniku rizík, ktoré by mali významný vplyv na kvalitu životného prostredia v navrhovanom území v nadväznosti na širšie okolie.

Potencionálne ohrozenie zložiek životného prostredia v dotknutom území :

- únik škodlivých látok,
- vznik požiaru,
- mimoriadne situácie pri živelných pohromách (veterná smršť, povodeň, zemetrasenie),
- mimoriadne situácie ohrozenia zdravia, bezpečnosti a majetku.

Jedná sa predovšetkým o nepredvídateľné mimoriadne situácie, ktoré možno minimalizovať preventívnymi opatreniami. Opatrenia navrhujeme v časti zámeru Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov.

3.11 Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov činnosti na životné prostredie

Etapa výstavby

Ochrana prírody

- Výrub drevín realizovať v mimovegetačnom a mimohniezdnom období, resp. realizovať v období a za podmienok odsúhlasených orgánom ochrany prírody.
- Osevnú zmes pre zatrávnenie plôch zostaviť tak, aby obsahovala semená základných miestnych druhov prirodzených trávnych porastov.

Ochrana pôdy

- Výkopovú zeminu použi ť na spätný zásyp výkopov a terénne úpravy.
- Po ukončení stavebných prác dočasne zabrané plochy rekultivovať. Obmedzenie sekundárnej prašnosti
- Pri stavebných prácach vhodnými technickými a organizačnými opatreniami minimalizovať prašnosť a sekundárnu prašnosť z dopravy (vlhčenie prístupových komunikácií v letných mesiacoch).
- Pri manipulácii so sypkými materiálmi treba vhodnými technickými a organizačnými prostriedkami minimalizovať sekundárnu prašnosť (prekrytie prepravovaných sypkých materiálov).
- Zabezpečiť účinnú techniku pre čistenie komunikácií predovšetkým pri zemných prácach a ďalšej výstavbe vrátane zberu tuhých nečistôt.
- Všetky opatrenia realizované k obmedzeniu prašnosti zaradiť do prevádzkových predpisov a oboznámiť pracovníkov s týmito opatreniami.

Ochrana podzemných a povrchových vôd

- Zabezpečiť dobrý technický stav dopravných a stavebných strojov z hľadiska možnosti úniku ropných produktov a vykonávať preventívne kontroly.
- Neskladovať pohonné hmoty a mazivá na stavenisku, manipuláciou s škodlivými látkami obmedziť na minimum.
- V prípade úniku škodlivých látok postupovať podľa havarijného plánu a s kontaminovanou zeminou prípadne i vodou zaobchádzať v súlade so zákonom o odpadoch a súvisiacimi predpismi.
- Stavebnú techniku a mechanizáciu odstavovať na zabezpečenej ploche.

Ochrana technickej infraštruktúry

- Požiadať správcov podzemných vedení o vytýčenie sietí priamo v teréne a rešpektovať ich stanoviská.

Obmedzenie hluku a vibrácií

- Používať iba zariadenia a motorové vozidlá v riadnom technickom stave.
- Vylúčiť stavebné práce v čase nočného kľudu a dňoch pracovného pokoja.

Bezpečnosť a plynulosť dopravy

- Pred začatím stavby zabezpečiť obmedzenie verejnej dopravy po miestnej komunikácii.
- Obmedzenia na štátnej ceste schváliť príslušným dopravným inšpektorátom PZ.
- Zabezpečiť čistenie všetkých mechanizmov pri opúšťaní stavenísk.

Nakladanie s odpadmi

- Zabezpečiť triedenie stavebných odpadov, nakladanie s odpadmi vykonávať v súlade s platnou legislatívou odpadového hospodárstva.
- Vyprodukované odpady neskladovať na stavenisku, priebežne ich odovzdávať na zhodnotenie alebo zneškodnenie oprávneným osobám.

Protihavarijné opatrenia

- Zabezpečiť vypracovanie plánu preventívnych opatrení na zamedzenie vzniku neovládateľného úniku nebezpečných látok do životného prostredia a na postup v prípade ich úniku pre etapu stavebných prác.

Etapa prevádzkovania (údržba a oprava vodných stavieb)

Ochrana prírody a krajiny

- Vykonať všetky potrebné opatrenia na zabránenie šíreniu inváznych druhov rastlín ohrozujúcich autochtónnu vegetáciu v miestach zasiahnutých výstavbou navrhovanej činnosti.

Ochrana podzemných a povrchových vôd

- Zabezpečiť dobrý technický stav dopravných a stavebných strojov z hľadiska možnosti úniku ropných produktov a vykonávať preventívne kontroly.
- V prípade úniku škodlivých látok postupovať podľa havarijného plánu a s kontaminovanou zeminou prípadne i vodou zaobchádzať v súlade so zákonom o odpadoch a súvisiacimi predpismi.

Obmedzenie hluku a vibrácií

- Používať iba zariadenia a motorové vozidlá v riadnom technickom stave.
- Vylúčiť práce v čase nočného kľudu a dňoch pracovného pokoja. Protihavarijné opatrenia
- Pravidelne vykonávať poučenie pracovníkov o postupe pri úniku nebezpečných látok do životného prostredia.

Nakladanie s odpadmi

- Vyprodukované odpady odovzdávať na zhodnotenie alebo zneškodnenie oprávneným osobám.

Kompenzačné opatrenia

- Realizovať projekt vegetačných úprav brehov vodných tokov v súlade s požiadavkami príslušných orgánov ochrany prírody a krajiny a obce Terchová.

Návrh monitoringu

- Pravidelne sledovať výskyt inváznych druhov rastlín.
- Pravidelne sledovať stavebnotechnický stav vodných stavieb.
- Vykonávať školenia pracovníkov so zameraním na riešenie havarijných situácií a mimoriadnych situácií a na bezpečnosť pri práci.

3.12 Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa činnosť nerealizovala (nulový variant)

Pod nultým variantom sa v danom prípade rozumie stav územia bez zriadenia protipovodňových opatrení v sídelnej zóne obce Terchová. Predmetné vodné toky pretekajú intravilánom obce Terchová v neupravených korytách. Pri povodniach dochádza k podomieľaniu brehov a ich následnému zosúvaniu. Prietoky neupravenými časťami korýt vodných tokov ohrozujú pri povodňových stavoch existujúcu zástavbu s priľahlými pozemkami a zároveň svojou eróznou činnosťou spôsobujú nestabilitu svahov.

Celkový stav predmetných úsekov vodných tokov je nevyhovujúci. Vodné toky sú v súčasnom stave príčinou výrazných poškodení korýt v obci i mimo nej a vysokého povodňového ohrozenia najmä intravilánu obce. Po skúsenostiach so zvýšenou frekvenciou výskytu povodňových prietokov pravdepodobnosti 20 – 50 r počas posledných rokov je namieste požiadavka správcu i investora dimenzovať kapacitu korýt na prietok Q 100_r.

Z hľadiska predikcie kvality životného prostredia v prípade nultého variantu v záujmovom území možno na základe vyhodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia konštatovať, že nulový variant v prípade výskytu povodňových prietokov môže s veľkou pravdepodobnosťou znamenať ohrozenie ľudí a ich obydlí s priamym nepriaznivým dopadom na životné prostredie v zasiahnutom území.

Navrhované protipovodňové opatrenia na vodných tokoch majú charakter preventívnych opatrení a sú zamerané na zníženie povodňového rizika na povodňami ohrozovanom území, na predchádzanie záplavám spôsobovanými povodňami a na zmierňovanie nepriaznivých následkov povodní na ľudské zdravie, životné prostredie, kultúrne dedičstvo a na hospodársku činnosť.

3.13 Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s územnoplánovacou dokumentáciou

Navrhovaná činnosť má charakter zabezpečenia ochrany pred povodňami zvýšením miery ovládateľnosti vývoja povodní tým, že sa vybudujú prijateľné ochranné objekty v horných úsekoch povodia riek. Pripravované technické opatrenia sú zaradené do dlhodobých opatrení strategického dokumentu „Program protipovodňovej ochrany v SR do roku 2010“, ktorý bol

schválený uznesením vlády SR č.31/2000 a aktualizovaný v roku 2003. Navrhovaná činnosť je v súlade s Plánom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Terchová.

4 Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov

Predkladaný zámer komplexne hodnotí vplyvy navrhovanej činnosti „Protipovodňová ochrana na vodnom toku v k.ú. obce Terchová“ na životné prostredie v krajinnom priestore situovanom v extraviláne a intraviláne obce Terchová. Navrhované umiestnenie a technické riešenie vychádza zo zvýšenej frekvencie výskytu povodňových prietokov pravdepodobnosti 20 – 50 r počas posledných rokov, čo si vyžaduje dimenzovať kapacitu koryta na prietok $Q100_r$.

Metodický postup hodnotenia navrhovanej činnosti bol vykonaný v súlade so zákonom č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životnéprostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Význam očakávaných vplyvov bol vyhodnotený vo vzťahu k povahe a rozsahu navrhovanej činnosti, miestu vykonávania navrhovanej činnosti s prihliadnutím najmä na pravdepodobnosť vplyvu, rozsah vplyvu, pravdepodobnosť vplyvu presahujúceho štátne hranice, veľkosť a komplexnosť vplyvu, trvanie, frekvenciu a vratnosť vplyvu.

Na základe získaných výsledkov možno konštatovať, že navrhovaná činnosť v posudzovanom území neprináša závažné problémy, pre ktoré by bolo potrebné stanoviť ďalší postup hodnotenia vplyvov na životné prostredie.

4.1 Porovnanie variantov navrhovanej činnosti a návrh optimálneho variantu

Na základe stanoviska okresného úradu Žilina, odboru starostlivosti o životné prostredie bolo od variantného riešenia uvedeného zámeru upustené.

4.2 Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Súbor kritérií a určenia ich dôležitosti na výber optimálneho variantu vzhľadom na upustenie od variantného riešenia navrhovanej činnosti nebol realizovaný.

4.3 Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty

Vzhľadom na upustenie od variantného riešenia navrhovanej činnosti nebolo potrebné výber realizovať.

4.4 Zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu

Predmetom navrhovaných protipovodňových opatrení je stavebnotechnická úprava tokov v zastavanom území obce s dimenzovaním kapacity korýt a stavebných objektov na toku na

prietok $Q100_r$. Prietoky vody v potokoch prechádzajúcich obcou sa v posledných rokoch zvýšili z dôvodu výdatných dažďových zrážok a predstavujú riziko lokálnych záplav.

Vzhľadom na účel zabezpečiť preventívne protipovodňové opatrenia zamerané na zníženie povodňového rizika na povodňami ohrozovanom území a na zmierňovanie nepriaznivých následkov povodní na ľudské zdravie, životné prostredie, kultúrne dedičstvo a na hospodársku činnosť možno konštatovať, že v danom prípade sú vytypované kritické úseky vodných tokov, čo predurčuje umiestnenie navrhovanej činnosti.

Technické riešenie v podstatnej miere vychádza z daných priestorových podmienok (výškové a smerové pomery) a možností územia s vybudovanou infraštruktúrou.

Pri plnení podmienok a navrhnutých opatrení nie sú reálne riziká významných negatívnych dopadov na obyvateľstvo a životné prostredie. Realizácia protipovodňových opatrení v predkladanom variante prispeje k z níženiu povodňového rizika na povodňami ohrozovanom území, na predchádzanie záplavám spôsobovanými povodňami a na zmierňovanie nepriaznivých následkov povodní na ľudské zdravie, životné prostredie, kultúrne dedičstvo a na hospodársku činnosť.

5 Mapová a iná obrazová dokumentácia

5.1 Zoznam obrázkov

Obrázok č.1 – Fotodokumentácia dotknutého územia
Obrázok č.2 - poloha – umiestnenie
Obrázok č. 3 - Geologická stavba obce Terchová a jej okolia
Obrázok č. 4 - Mapa Maloplošné CHÚ

5. Doplňujúce informácie k zámeru

5.1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie, ktorá sa spracovala pre zámer a zoznam hlavných použitých materiálov

5.1.1. Textová dokumentácia

Textovú časť tvorí vlastný zámer.

5.1.2. Grafická dokumentácia

Príloha č.1 tohto zámeru

5.2. Zoznam použitej literatúra a materiálov

- SHMÚ Bratislava –„Informačný systém monitoringu životného prostredia – čiastkový
- monitorovací systém voda“ verejne prístupné informácii

- Atlas krajiny SR, 2002, MŽP SR Bratislava, SAŽP Banská Bystrica
- Mazúr, E., Lukniš, M., a kol., 1980: Atlas SSR, SAV , SÚGK Bratislava
- Čepelák, J., Mazúr, J., a kol., 1980: Atlas SSR. SAV Bratislava
- Futák, J., 1984: Fytogeografické členenie Slovenska. In: Bertová, L. et al., 1984: Flóra
- Slovenska IV/1. Vyd. Veda SAV Bratislava.
- Generel ochrany a racionálneho využívania vôd SR, 2002: MP SR, MZP SR, Bratislava
- Hraško, J., a kol., 1993: Pôdna mapa Slovenska
- Šuba, J., 1981: Hydrogeologická rajonizácia Slovenska
- Environmentalistika a právo – J. Klinda, 2000
- Kolektív, 2003: Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území, MŽP SR, Bratislava, 2003
- PHSR obce Terchová
- Stupeň environmentálnej kvality územia P. Bohuš - J. Klinda a kol.

Ďalšie zdroje použitých informácií

- http://www.shmu.sk
- http://www.enviroportal.sk
- http://www.sazp.sk
- http://www.enviro.gov.sk
- http://www.sopsr.sk
- http://www.air.sk
- http://www.statistics.sk
- http://www.podnemapy.sk

5.3. Zoznam vyžiadaných vyjadrení a stanovísk

1. Upustenie od variantného riešenia OÚŽP Žilina
2. Hydrologické údaje o dotknutom vodnom toku SHMÚ

6 Potvrdenie správnosti údajov

Čestne prehlasujem, že údaje uvedené v dokumente sú v súlade s uvedenými zdrojmi a údaje týkajúce sa samotnej posudzovanej činnosti sú pravdivé.

Navrhovateľ: Obec Terchová
Spracovateľ: Obec Terchová
Dátum : marec 2017

Podpísaný : Jozef Dávidík – Starosta Obce

Príloha č.1 – Grafická dokumentácia